

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Any IV. Núm. 157 - Barcelona, dijous, 4 de Febrer de 1932

De Ginebra a Xang-Hai hi ha milers de llegües de mal camí.

DE GINEBRA A XANG-HAI

Vivim uns moments d'un interès excepcional. L'espectacle no pot ésser més variat ni més paradoxal. Reunions de polítics i diplomàtics a Ginebra; esclats d'obusos a Xang-Hai. I en voler considerar els fets, la nostra imaginació es veu obligada a recórrer

lacions i febleses d'abans. Es podrà dir el que es vulgui del Kuomintang, el partit nacionalista xinès que disposa del Poder, però no se li podrà regatejar que és menys impulsiu i més disciplinat que els militars japonesos.

Entretant, ha arribat l'hora de la reunió de la Conferència del Desarmament prevista pels Tractats de pau i pel Pacte de la Societat de les Nacions. La presideix el líder socialista anglès Mr. Henderson, ex-ministres d'Afers estrangers.

La por que la Conferència pogués fracassar, va donar pretext a un ajornament que començava a ésser inquietant. Els treballs de la Comissió preparatòria d'aquesta Conferència han durat anys i han enfocat tota mena de problemes d'ordre polític, jurídic i militar, però no ha estat possible arribar a cap mena de resultat pràctic. França ha defensat constantment que la limitació d'armaments havia d'anar precedida per les garanties de la seguretat i l'arbitratge. La disputa semblava que anava a eternitzar-se, quan Mr. Henderson va tallar-la dient que potser seria millor reunir la Conferència que disputar sobre la Conferència. Menys doctrinals que els francesos, els anglosaxons han sostingut sempre que era més interessant reunir la Conferència que preparar el terreny a la Conferència. A favor d'ells hi ha el precedent que la Conferència naval de Washington, concebuda pel Govern nord-americà, va donar resultats positius i que va donar-ne, encara que no tan importants, la Conferència naval de Londres, l'any 1930. Però és probable que encara que la Conferència arribi a un resultat pràctic, no quedarà destruïda la tesi francesa, perquè una cosa és lligar un acord limitant els arma-

De Dijous — a Dijous

L'almogàver es desvetlla

Sembla que ens trobem altra vegada en el perill d'una rebrotada del catalanisme furi-bund, del tot o res. El discurs de Miguel Maura i els bigotis del senyor Cordero han tingut la virtut d'exasperar els nostres almogàvers fins a un punt que ja no poden contenir-se més.

Contenir-se de què? preguntareu. Contenir-se d'expansionar les seves angúnies patriòtiques d'una manera purament literària i pedant.

No cal pas que afirmem que som partidaris que el país es defensi en cada cas amb l'energia necessària. No direm mai, com deia el senyor Duran i Ventosa, davant d'una qüestió de dignitat col·lectiva, que ens sentim moderats per temperament. Això ho deixem pels senyors de la Lliga. Aquests senyors que han abandonat ja la seva moderació per atacar la República i l'esperit laic, ara que el Govern els deixa cridar, sense perill, com uns perfectes energúmens.

De totes maneres, ens sembla que ja fóra hora de demostrar que es pot ésser tan catalanista com vulgüeu sense necessitat de recórrer a un llenguatge primari i terrible, revelador d'un estat de constant iracúndia i d'impolència gairebé femenina. Si fóssim capaços d'una mica més de serenitat, senyors almogàvers, segurament que faríem una mica més de respecte. Aquesta desproporció entre l'ambició catalanista i les ganes de donar la cara ens ha posat sovint, i ens hi tornarà a posar, a tots en ridícul.

Es tracta, en últim terme, d'una qüestió de bon gust. Preveiem des d'ara que la solució que el Parlament donarà a la qüestió de l'Estatut provocarà, entre un sector més o menys extens del catalanisme, un estat de descontent. És molt probable que l'exasperació dels més intrínsecs arribi a un grau sumament agut i vegem multiplicar-se les banderes amb l'estrelleta, els minyons amb la cinta negra al coll i les notes tristes d'Els Segadors.

I bé, caldria que ens preguntéssim si és que hem de deixar passar els anys contemplant com cada vegada que el catalanisme es veu contrariat no trobem altre recurs que el de lliurar-nos a les expansions patriòtiques més externes i inútils? No seria hora de posar fre a les bel·licositats verbals i a les audiències del polític de barri que comença amenaçant l'existència de l'Estat espanyol i acaba amargat pels desenganys com una soltera vella?

Hauríem de fer entendre a una gran part de la nostra gent jove que el grau del seu patriotisme no depèn ni del nombre d'estrelletes ni del de llacets. Que no es cosa d'exhibició, sinó de contenció, de disciplina i de sentit d'autoritat. Tot el contrari del que podem observar en l'actuació d'aquests grups i grups de catalanistes — d'acció, segons ells —, escampats pels cafès i casinos recreatius de les barriades. Tertúlies d'amics, bons xicots, doblats de poeta i sardanista, que cada any es manifesten davant del monument de Casanova, i fan junta, redacten ponències i acorden vots de censura quan es descoloreix el patriotisme d'un soci. Coratjosa milícia que prega al rei del «colmadon» que canviï el llenguatge del rètol i els frares del col·legi que no facin escriure als nois felicitacions de sereno. És una llàstima que hi hagi tants xicots que inquieten la família dient que el dia menys pensat en faran una de grossa, quan en el fons tenen una ànima més tendra que la d'un pessebrista.

Decididament, hem de pendre un altre camí. Encara que els senyors Maura, Cordero, Melquiades Alvear i companyia vulguin exasperar-nos, creiem que podem adoptar una actitud digna, sense posar-nos ni massa tristos ni massa ferotges.

A. T.

Número extraordinari

MIRADOR celebrarà enguany, com de costum, l'entrada en un nou aniversari seu publicant un número extraordinari de dotze pàgines, que, també com de costum, serà venut al preu corrent.

A dir veritat, l'havíem d'haver publicat aquesta setmana, però aquelles causes independents de la nostra voluntat que s'acostumen a invocar amb raó, ens ho han impedit.

En aquest número de dotze pàgines publicarem, a més a més d'altres treballs i de les seccions acostumades, el penúltim article del reportatge de J. Terrasa sobre La República de Treballadors i, en atenció a l'actualitat i interès de la qüestió, diversos treballs sobre els jesuïtes. Tenim per endavant la seguretat que aquests treballs decebran igualment els monjacapellans i els cavernícoles, la qual cosa ens referma en l'objectivitat que els animarà.

La torre inacabada

I ara que parlem dels jesuïtes — i en això no fem sinó fer el que fa tothom — explicarem per què en una fotografia, apareguda en el nostre número passat, del Col·legi Màxim de Sarrià, es feia constar que una de les torres estava per acabar i ha estat així molts anys. Procedirem començant amb una anècdota.

Una comunitat religiosa estava molt malament de finances. El superior convocà una reunió a fi d'estudiar els mitjans d'arbitrar recursos. Un dels religiosos proposà:

—Això rai, fem obres.

I, ben sospesada la paradoxal proposta, fou tinguda per eficaç i en resultà en la pràctica.

La torre inacabada de l'edifici de Sarrià, segons males llengües de dreta, era un excellent mitjà d'arbitrar recursos: les esmentades males llengües diuen que el pressupost del seu acabament ha estat cobert unes quantes vegades.

Una revista científica

Ara que tothom sap què es farà amb els edificis que ocupava la dissolta Companyia de Jesús, ningú no sap quina sort correran les publicacions que sostenia l'esmentada comunitat religiosa. Entre elles n'hi ha una que primerament sortia a Tortosa, i després passà a Barcelona. És tracta de la revista científica Ibèrica. Malgrat fos allargar-li el nom, els alumnes dels col·legis de jesuïtes la solien anomenar la Ibèrica del Padre (sobrentenent-se del Padre Rodés), nom d'una popular fonda barcelonina del carrer Nou de la Rambla cantonada Lancaster (reclam gratuït).

Raó convincent

Amb motiu de la dissolució dels jesuïtes hi ha hagut diversa gent del sector més o menys afectat que ha posat el crit al cel. Entre els protestataris hi ha un fabricant de la indústria del filat i el teixit, que té un germà inscrit a l'ordre que no es podia empassar el decret de dissolució. Amb el lèixit «florit» que acostuma emprar despo-tricava de la decisió del Govern.

—No s'hi val, c... — exclamava —, que aquest diantre de Govern s'emboqui en aquestes coses. Jo tinc un germà jesuïta i ara on anirà a parar? L'hauré de recollir a casa!

Les ordres barbudes

Respecte de les barbes dels frares, que ja comencen a ésser objectes d'arqueologia religiosa, hem fet l'observació, pròpia d'un profà, que és el que som.

Hem observat que hi ha ordres en les quals els frares van afeitats i altres porten

barba obligatòria, suposem, o almenys voluntària.

Els que no coneixem els reglaments ni els estatuts d'aquests centres religiosos, no sabem si en certs casos, per ésser admès a la comunitat, s'exigeix tenir pèl a la cara.

Creient que En Francesc Pujols, que s'ha dedicat a estudiar totes les religions, podria saber alguna cosa respecte d'aquest assumpte tan pelut, un dia li vam preguntar:

—Com s'ho fan aquestes ordres que tots porten barba, quan es presenta el cas d'un que es vol fer frare i no té pèl a la cara?

—Molt senzill—ens va respondre En Pujols—: se la posa postissa.

Casos clínics

L'Institut Internacional de Psiquiatria s'ha interessat vivament davant d'un cas d'ubiquitat manifesta, les circumstàncies del qual són absolutament terribles.

El senyor Josep Maria Junoy tenia anunciada per a divendres passat una conferència a l'Ateneu. Aquesta conferència no arribà a donar-se. Ell mateix explica les causes, anecdòtiques, que li feren pendre aquesta determinació. És aquesta la veritat? Existeix una veritat absoluta? Déu nos en guard de fer una afirmació semblant. Segons La Veu de Catalunya de l'endemà la conferència fou celebrada. Ens trobem davant d'un cas evident de suggestió. Ara bé. Qui és el suggestionat? El redactor de La Veu? No ens sembla massa clara aquesta solució. Heus ací una altra hipòtesi, perfectament versemblant: No seria el senyor Josep Maria Junoy el que va arribar a suggestionar-se que no havia pronunciat una conferència que realment havia pronunciat?

Atur en l'escalfó

Amb motiu de la passada temptativa revolucionària, que ja es pot donar per liquidada, es procedí a les detencions de coneguts elements extremistes, molts dels quals, en realitat, ho són verbalment i prou.

Un d'aquests, marxista empedernit i de poca presència corporal, esperava que l'agafessin d'un moment a l'altre. Per què no fugia o s'amagava, doncs?

Molt senzill. Algú li sentí dir la següent frase:

—Ja he estat sis vegades a la presó. Amb aquesta faran set. Quan n'hi hagi estat deu o dotze, tinc segura l'acta de diputat. Però no el van agafar, i així la policia, potser sense voler, l'ha perjudicat en l'escalfó.

Avis als viatgers i radioients

El regidor senyor Jaume Vatchier, amo i organitzador dels grans espectacles taxistes, sembla que està preparant una nova organització d'algun altre mitjà de transport.

No fa pas gaire, trobant-se a l'estació de França amb un seu amic, en ocasió de sentir-se un eixordador xiulet d'una locomotora, Vatchier digué al seu companyant:

—Veuu: jo, això, acabaré per suprimir-ho. Aquesta màquina no hauria de tocar fins a ser fora de l'estació. Vull acabar amb els sorolls. Ho reglamentaré tot. Fins els aparells de ràdio de les cases particulars. En bona fe i et dic que del meu projecte se'n parlarà una estona llarga.

També se'ns ha dit que l'esmentat regidor vol reorganitzar els tramvies. En la tertúlia on, fa quatre dies, un altre regidor donà la nova, circulà un gran esverament. El que havia llençat la notícia procurà tranquil·litzar els oients, poc confiats en el senyor Vatchier, amb aquest argument:

—Nosaltres també hem passat una colla de mesos sense tenir confiança en En Vatchier, però ara n'hi tenim, i d'aquí poc, n'hi tindrà tot Barcelona.

—Home — objectà un oient —, si vosaltres que el tracteu cada dia heu tardat més de mig any a posar-li confiança, què hem de fer nosaltres, que no el coneixem de res?

Un nou diari i un seu redactor

Aquesta setmana ha començat la publicació en català del Diari Mercantil. Tipogràficament fa molt bonic i, en conjunt i en detall, dóna la impressió d'una cosa seriosa i digna. A més a més de les qüestions de l'especialitat que el seu nom indica, el Diari Mercantil publica informació general, i entre aquesta, naturalment, la del govern civil.

El germà del director és el redactor d'aquesta secció, jove de bona estatura i que segueix una certa moda de deixar-se una certa barbeta que s'han dut bastant aquest hivern. El primer dia que es presentà al govern civil, el senyor Moles, mentre parlava als periodistes, no li treia la vista de sobre.

I en sortir, un altre periodista li preguntà: —Escolti, vostè és caporal de gastadors, oi?

Lèxic «santosepulcral»

Al senyor Santiago de Peray, tan acaballero del Santo Sepulcro en tot moment, li agrada parlar amb lèxic depurat i purista.

L'altre dia, tot acostant-se a l'orella de la seva muller, a l'objecte de no aixecar massa la veu, ja que es trobaven a l'església de Sant Francesc, digué:

Oye, ¿quieres que la niña vaya a «reconciliarse»?

Després d'un signe afirmatiu de l'interpel·lada, la nena anà al confessional.

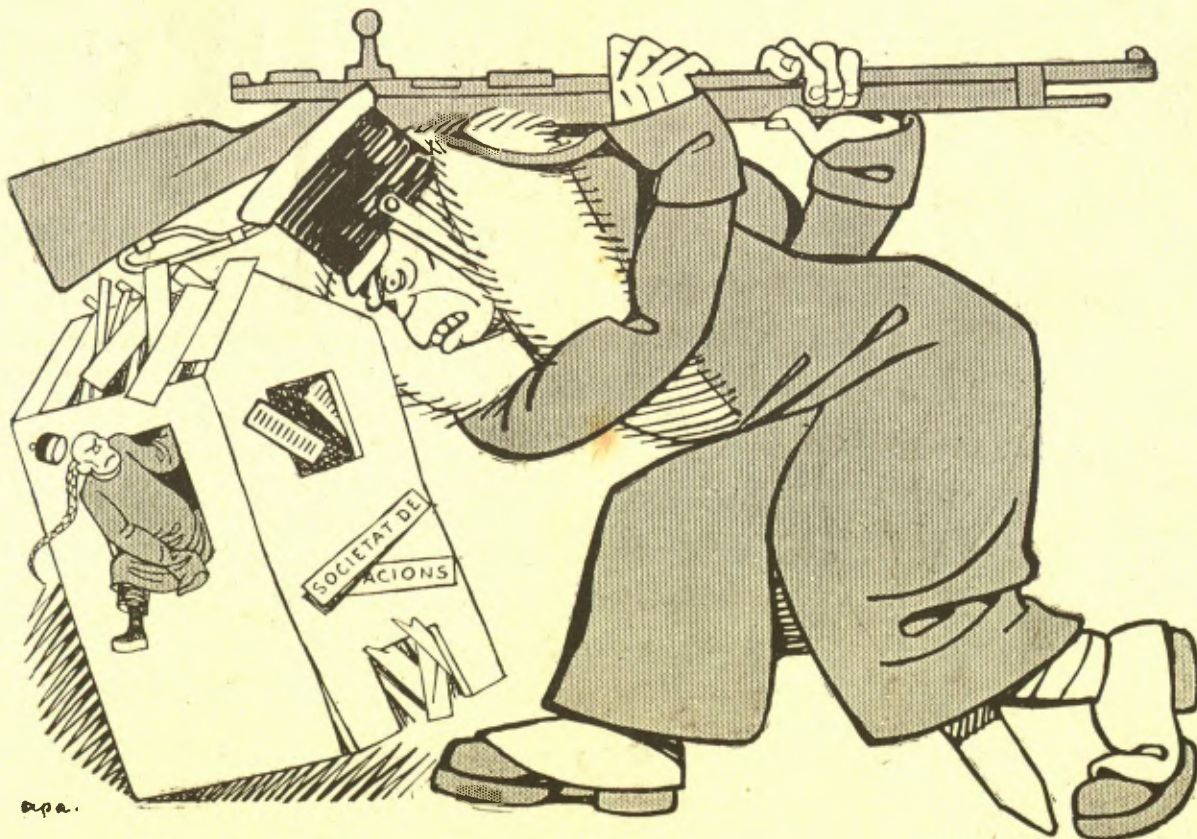

Inukai, primer ministre japonès

Txang-Kai-Xek

ments i altra cosa muntar, com volien els francesos, un mecanisme que tot assegurant el desarmament progressiu evités la guerra. Paul Boncour, l'home que durant tants anys ha defensat la doctrina francesa de la seguretat i l'arbitratge, farà costat a Tardieu, el ministre d'Afers estrangers. La teoria francesa lliurarà ara la darrera batalla. Si guanya, s'haurà donat un gran pas en el camí de la pau. Si perd, encara és possible una reducció dels armaments. Però, qui és capaç de resoldre els problemes polítics que fan impossible la seguretat?

El petit Japó, víctima de les males volences del colós xinès

Pàgines viscudes

Durant la monarquia es considerava poc polític que els homes sortís a parlar de política en els salons; era un tema que avorria les senyores, i per tota dama que s'estimés la seva absoluta ignorància en qüestions polítiques era una marca d'elecció. Ara les coses han canviat i elles comencen d'apassionar-se per la cosa pública i sobretot per les ventres i desventres dels personatges públics. Val a dir que s'hi van apassionant sense necessitat d'avorir-se. Les històries que circulen són tan delicioses que moltes senyores es penedeixen d'haver-se aficionat tan tard a la política.

Una de les històries que hem sentit és aquesta, que transcrivim fidelment sense afegir-li ni treure'n res:

Els ex-reis d'Espanya no han quedat pas tan rics com s'ha fet córrer. Don Alfons té força mals de cap econòmics, degut a veure's obligat a mantenir una ampla família real que l'ha seguit en l'exili. El Govern de la República va incautar-se-li d'un grapat de béns que ara li fan molta falta i s'ha desentès de moltes famílies nobiliàtiques que ara ell no pot abandonar en la misèria. Per tot això no és estrany que s'hagi apimant i que passés sovint la seva malenconia pels recons més solitaris de la seva possessió de Fontainebleau.

No fa gaire que la marquesa de Comillas va anar a visitar la família ex-reial i va trobar-la tota bastant pansida. La marquesa va observar les ex-infantes amb unes capses de bombons, i, en anar a obrir la seva, l'ex-infanta Cristina sanglotà i dues llagrimes varen rodolar per les seves galtes. En preguntar-li la marquesa pels motius del seu trastorn, l'ex-infanta féu de resposta:

—Yo hubiera preferido una caja de guantes! Papá no nos quiere comprar guantes! La marquesa de Comillas s'enterní tota, i en retornar a Barcelona li envià una capsa de guants.

"Canards" desencadenats

També hem sentit dir en un saló que l'ex-rei no menja ja en cap restaurant per por que no l'emmetzinin, com Primo de Rivera i el pretendent don Jaume, els quals foren emmetzinats pels maçons (sic).

Ja fa dies que l'ex-rei va rebre la visita dels maçons, els quals varen dir-li ben clar i net, que «si no se hacía masón, lo envolverían, pero que si se hacía masón lo restaurarían en el trono de España».

Després hi haurà qui dirà que no hi ha imaginació.

Altres històries

També corren una colla d'històries de difamació, tan barroeres la majoria, que són més grotesques que perilloses. Així i tot, no són comodament publicables, ni entren en els costums d'aquesta ciutat.

I consti que els nostres escriptors no arriben de bon tros a ésser com els d'aquell director d'un diari del Nord, que féu inscriure un dia el següent entrefilet:

«Hemos recibido un escrito en el cual se contienen graves acusaciones contra determinada personalidad de esta población, pero nos abstendremos de publicarlo por la enorme responsabilidad que contraeríamos de ser ciertos los extremos que en él se denuncian.»

Esplais telefònics

A Terrassa, des de fa poques setmanes, posseeixen el servei telefònic automàtic. La novetat —ni caldrà dir-ho— ha desvetllat la vena humorística en molts abonats i són ben pocs els que, beneficiant-se del nou servei, no s'hagin esbargit en una facècia o altra.

La pedra de toc, però, dels tals esplais telefònics, l'ha constituïda el conegut notari senyor Riera d'aquella ciutat. Sabem de més de dues ocasions en què un fadrí barber, requerit telefònicament per un suposat familiar, s'ha presentat davant del notari amb la modesta pretensió de dallar-li totalment les barbes.

El Carnaval a Vilanova

Si, perfectament, aquesta visió que us han servit de Vilanova i Geltrú i l'ambient que s'hi respira, és d'una exactitud matemàtica: una rambla magnífica injustament abandonada, uns carrers silenciosos sense altre patió de vida que el teletrejar monòton de la màquina d'escriure del senyor que manipula mitja dotzena de representacions, el ronc nasal d'una serra mecànica i el so d'una agudesa disrascosa — de la trompeta del

y que recibió el aplauso de todo el pueblo vilanovés por haber dado aún más de lo que en su programa había prometido, se presenta de nuevo ante el público, autorizada por el beneplácito de todos sus compatriotas y ofrece el siguiente programa.»

Després de llegir això, hom troba perfectament comprensible que entre els dependents de tot Barcelona s'operessin aquelles especialíssimes pessigolles de felicitat i a la

Si voleu que les Comparses us produeixin la sensació de cosa única i immillorable, gaudir de la samfaina ricada de color que esdevenen els comparses ballant impetuosa-ment al so de tres bandes que competeixen en avalot musical; si voleu, finalment, sentir de prop els xiscles desesperats—exhalats amb desesper de joia — de la noia que es sent sobtadament metralhada d'ametlles en- sucrades pels comparses; si voleu, repetim-ho, participar de totes aquestes emocions carnavalesques, jo us recomano que sollicitau un reconet de balcó o un retall lliure de terrat, per modest i insignificant que se us ofereixi, de la plaça de la Verdura. A vista d'ocell, la pompa i el dinamisme d'aquest espectacle esdevenen excel·lentment millorats.

Ultra la qualitat, la primeríssima qualitat colorística de l'espectacle, cal remarcar la força, el paper importantíssim que juga la multitud bigarrada a dalt dels balcons, terrats i adue teulades, en aquest moment únic de les Comparses.

La primera vogada que Joaquim Mir veié les Comparses, en restà tan fortament impressionat, que hom hagué de córrer a cercar-li la tela, el cavallet i la caps de pintures. Acabava d'ésser víctima d'un atac colorístic.

Abans, els mariners de Vilanova s'acomodaven del Carnaval d'una manera grotescament litúrgica, molt en consonància amb els sentiments i les falòries intrínsecas de la gent que viu del mar i del fruit de les seves entranyes.

En arribar a la tardada, els mariners, juntament amb la dona i la quitxalla, s'entaforaven en una taverna baixa de sostre, il·luminada amb quatre becs de gas, que feia olor de quitrà i de burilla agoni- zant, amb fins pantagruèlics.

Quan a les plates del menjar ja no hi restava ni un filet d'allioli per a rabejar-hi el pa, s'iniciava la beguda d'al·cohol i s'en- cenien els caliquenyos més foscs de la terra. Finalment es feia silenci, revertsaven els porrons i amb una cerimoniositat que escuria, quatre mariners, amb l'ajuda d'uns ormeigs de pesca i uns samalers, apareixien amb un mariner, estirat com una arengada a la brasa, que feia el paper de Carnestoltes. En deixar-lo a terra començava a accionar en- sunyadament, obria els ulls, s'esforçava a fer una perfecta cara de viú i, després de declamar el seu propi testament, tornava a caure estès al costat dels samalers fent unes ganyotes entre fantasmals i puerils.

Immediatament arribaven els músics. L'at- mosfera — fum, allioli, fum i més allioli — s'hauria pogut tallar. Només en obrir la porta i ficar-vos dintre — ens confessa el mestre Montserrat de Vilanova — els ulls se us imprecaven d'una coïssor terrible i acabàveu llagrimant lamentablement.

Als músics, amb el fum els era material- ment impossible destriar les notes del pentà- grama i calia recórrer, per sortir del pas, a algun vals i pas-doble d'aquells que es to- quen de memòria i amb la vista perduda.

L'originalitat d'aquest concert consistia, si més no, en la forma en què es realitzava la paga de l'orquestra: ultra el preu convingut, els mariners de major prestigi culinari de tota la platja cuinaven en honor dels músics una selecció de peixos de categoria.

Quan al campanar de l'església de mar tocaven les dotze de la nit, tothom anava desfilant cap a casa i a dins la taverna només restaven l'amo, els músics i un gat que s'emmarallava dins la grogor del fiscorn tot fent estremiments amb una espina atra- vessada a mitja gargamella.

MANUEL AMAT

«Les Comparses», oli de Joaquim Mir

venedor ambulat de cafè. I encara, a la nit, els fanals ploraments que fan una llum — quan la fan — tota desmaiada i plena de boires.

Ara bé, el que tampoc és menys exacte és el capgirament definitiu que s'opera damunt de totes aquestes coses i llurs ramificacions més diverses, quan el Carnaval hi clava la seva mossegada de fura creant aquesta at- mosfera vaga, d'una folia sublim, sota la qual troben generos aixopluc els més esquei- xats Pierrots i Colombine. I el més singu- larment paradoxal del cas consisteix en la naturalitat amb què els vilanovins acon- segueixen identificar-se hi.

A Vilanova, un senyor que durant l'any ha predicat amb un enfilall d'edificants exem- ples la seva austeritat immarcescible, pot esdevenir perfectament, en ple Carnaval, el més intrigant i barroerament grotesc per- sonatge d'un ball de disfresses.

I avui — us dirien els vells amb aquell puntet de malícia rarament absent de la seva mirada — la cosa s'ha perdut molt, encara. Antigament...

El prestigi al Carnaval de Vilanova, se- gons sembla, li ve de temps indefinits. En 1790 ja se li concedia un dels papers més importants del país dins el ram de festeigs i eren considerats, alguns dels seus moments més típics, com els veritables models d'es- pectacularitat popular de l'època.

Datant en 1868, el *Diario de Villanueva* va oferir als seus lectors un suplement, en el qual l'anunci de les festes del Carnaval anava precedit d'aquest preàmbul, tanmateix estimulant:

«La ComisIÓN que en 1867 tuvo la honra de dirigir las grandes fiestas del Carnaval,

Aquest era, ni més ni menys, l'humor amb què es cuinaren els més sensacionalíssims sermons del segle passat. Llavors a Vilanova hi havia una pila de senyorassos arri- bats de fresc d'Amèrica, amb uns ganes fantàstiques de practicar la vagància més desenfrenada, la majoria dels quals produï- ren, a l'entorn del Carnaval, tota una nu- volada — d'una carrincloneria sublim — d'articles i poesies. Una de les composicions més celebrades, segons sembla, tenia aquest pintoresc començament:

No me deja mi marido
ir al baile en Carnaval
porque dice que en el baile
un mal paso es fácil dar.
¡Que simplón!
Malos pasos sin enmienda,
caro Antón,
se dan en Carnestolendas
y en Semana de Pasión.

Durant molts anys, el que ha encarnat el paper, importantíssim, del Carnestoltes, ha estat l'enterrador del fossar de Vilanova. Hom no atina a comprendre per quina llei d'intrínsecas raons un home que es passa les hores catalogant números de pantons i menjant cols que creixen ufanesos a l'adob de les llàgrimes de vídues inconsolables, quan arriba el més de febrer plateriós i esbojarrat, té la dosi d'apòm sufficient per representar, amb tota l'anpullosa cerimoni- ositat del cas, aquest paper tan àcid i eixe- lebrat del Carnestoltes. Costa de comprendre- ho, evidentment, però, tanmateix si sou dels que us plau endinsar-vos en la brossa de les més elementals filosofies, acabeu deduint de tot aquest contrast una veritat definitiva i com a tal singularment vulgar: que en aquest món hi hem vingut per representar les moixigangues i els papers més inesperats de l'auca.

I qui diu de l'auca, diu d'aquest Carnaval — tot el que una inestroncable desfílada de pa- radoxes — de la vida.

I bé, deixant a banda altres aspectes ben típics i solemniais del Carnaval vilanoví, remarquem ara la seva part més àcida i pintoresca. Ens referim a les anomenades Comparses del dimarts.

L'APERITIV

La disfressa. — La teoria del carnestoltes és una de les coses més humanes que s'han produït al món. La disfressa i la facècia de carnaval no es conceben sense la quoti- diana disfressa i la quotidiana facècia que ens imposa la civilització. Com més civi- litzats, com més educats, estrats, planxats i engomats són els homes, més se'ls accentua la facultat de disfressar l'ànima que e's aguant, de fugir i de dissimular amb una veu de mascarons transcendents i sublims tot el pebre vermell del cor i tota la sublim inconfessable dels intestins. Els homes que fan funcions més delicades, els que es de- dediquen, per exemple, a la diplomàcia o a l'amor, són els que tenen de primilars més llur paramet de carnestoltes. Hi ha qui afirma que certs jugadors de póker es tapen el rostre amb una careta negra per dissimu- lar les ganyotes, però no hi ha cap jugada de póker que es pugui comparar a la comè- dia d'un festeig sostingut o d'una negocia- ció diplomàtica. Fins nosaltres mateixos, que som els homes més sincers que corren, i que tenim ben poc per perdre, ens passem tot el sant dia dissimulant el fàstic, el menyspreu o l'odi que ens inspiren certes persones o certes institucions, i el que és més trist, és que per correcció i per edu- cació tenim de dissimular també l'entusias- me, l'alegria o l'afecte que ens produeixen altres persones i altres institucions. En el món civilitzat resulta de mal to adoptar re- gistes excessivament àcids o excessivament aguts; estem dominats per la màscara tra- dicional, sense aquesta màscara no atrapa- ríem ni un sou i aniríem sempre amb la camisa estripada.

En això ens distingim dels altres éssers vius que no tenen tanta intel·ligència com nosaltres. Ésser intel·ligent vol dir saber dis- simular; les llagostes de rostoll, les granotes i les panteres no tenen cap necessitat de dissimular res, perquè no són éssers intelli- gents, i el mateix passa als homes i a les dones que tanquen al manicomi per manca de raó. Per aquests éssers el carnestoltes i la disfressa no representen cap problema se- riós ni tenen la més petita importància.

Per nosaltres sí, representen un gran des- liurament, representen el triomf de la cul- tura sobre la instintivitat. Imaginem-vos la fe- licitat de totes les nostres potències si un dia a l'any ens podem posar una carota de cartó, si ens disfressem dintre una vestidura d'Anibal, de pallaso o d'escorxa-ròsses, si ens deixem tota la vergonya arronçada sobre el matalàs del llit i sortim al carrer amb un espanta-velles disposats a di- to' el que ens passi per la boca al primer imbècil de pre- stigi que toquem a la cantonada, el qual no- més està acostumat a rebre de nosaltres les corbes medulles i els adjectius de sucre. És una mena de joia dionisiaca trobar al senyor Fulano, que ens ha fet la guita tan- tes vegades i deixar-nos d'aquell somriure més fals que la cara de Jodes, i deixar-nos d'interessar per la salut de la seva família i dir-li a la cara, impudentment, proteges per la màscara de cartó, tota la grotesca arbi- trarietat dels seus drames conjugals i totes les cucurules negres de la seva misèria.

El Carnestoltes, entès amb la seva efica- cia de cop de puny, amb la seva monstruosa colorina i la seva líquida alegria d'alcohol, ens ofereix una mena de nudisme truculent de les ànimes, una mena de vàlvula em- buscada de papèrets i serpentes, però que encara deixa passar el grinyol i l'esgarripada de la sinceritat. El Carnaval amb la seva careta ens ofereix una gran solució per po- der-nos treure uns quants hores la nostra careta que ens asfixia.

Això és el Carnaval en teoria, això són les possibilitats del Carnestoltes, però nos- altres, gent ensopida i escèptica, desaprofi- tem la gran ocasió i deixem passar el Car- nival com una anguila que se'ns escorre pels dits sense interessar-nos els nervis.

Jo no sé si és que m'he fet vell o que el Carnaval barceloní ha perdut d'una manera lamentable; però ara, si em fan anar al ball de màscares de l'Artístic, que és el més espectacular de tots, em ve una mena de mandra mental i la imaginació se'm posa a rondinar com una vela desinflada.

I pensar que als dies d'un Carnaval pre- terít dec les estones més alades i més dionisiàques de la meua vida! Fa vint anys que aquests dies representaven per nosaltres tota aquesta festa salvatge de la sinceritat que comentava més amunt. La rua a la Rambla i al passeig de Gràcia, amb els cotxes de cavalls, era una cosa imponent i magnífica. Començàvem a les tres de la tarda i a quarts d'onze de la nit entràvem al carrer de l'er- ram amb el cor líquidat i l'ànima plena de serpentes mastegades. La nostra disfressa de Pierrot tan tènue es convertia en l'arma- dura més forta per tota mena d'audàcies.

Els meus companys de rua varen ésser, en una època que ja podem dir llunyana sense pedanteria, dos excel·lents amics que estic segur que ara no estarien disposats a repetir les facècies d'aquells dies. Un era Lluís Nicolau d'Oliver i l'altre era Ramon d'Abadal. En Nicolau d'Oliver, d'aquell pier- rot deslloriat i atabalador, només en con- serva una mica el nas i la palidessa. Ramon d'Abadal és gairebé segur que no en con- serva res. Actualment són dos personatges plens de prestigi; aleshores eren dos xicots de vint-i-quatre o vint-i-cinc anys que ja mossegaven pergamins i tenien els ulls ferits per l'estudi, però a la rua de Carnaval eren dos pierrots autèntics que havien escapat tota la tristesa i tota la farina romàntica dels pierrots.

De les disfresses, potser sóc jo el que ha continuat essent més olla i més inconse- quent, cosa que, per altra banda, no em sap gens de greu; el que em dol de debò, és veure que ja no sóc capaç d'emboïcar- me, mal que sigui amb un cobrellit, i en- negrir-me la cara amb un tap de suro cre- mat, per poder-me treure la careta limfàtica de cada dia.

El que em dol de debò, és veure que, pels meus ulls, el diumenge de Carnaval té el mateix color que el dimecres de cendra.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

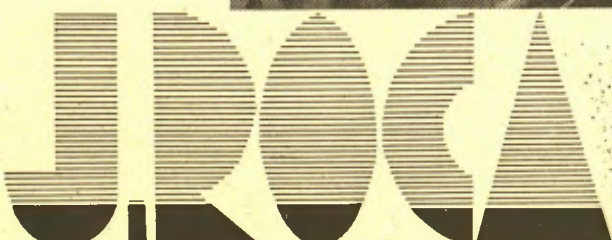
NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

La gràcia del
brillant no ve
de cap con-
venció ni de
cap partit pres,
sinó d'aquest
moviment infinit
i policolor de
la llum en re-
lliscar per les
seves arestes.

Joier

RAMBLA CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDÍ, 2

CONVERSA AMB EL SR. SERRA I MORET

La Federació de Turisme

Es evident que malgrat les escasses atribucions amb què compta l'organisme de Govern del nostre país, mentre l'Estatut no sigui un fet, l'esperit constructiu dels nostres homes es tradueix cada dia en noves iniciatives que prometen per l'esdevinidor resultats de la més positiva eficàcia.

Per això és confortant el fet que en la mateixa hora en què, dies enrera, una gent irresponsable conseguia pertorbar la vida de la ciutat i paralitzar els seus serveis, en el Palau de la Generalitat un grup de ciutadans, segurs i conscients del que hi ha per damunt de tota momentània convulsió, posava la primera pedra d'una institució criada a incrementar una de les branques de la riquesa catalana. Ens referim a la constitució de la Federació de Turisme de Catalunya i Balears.

Per a donar a conèixer als nostres lectors l'abast de l'obra que aquesta Federació es proposa de portar a terme, hem cregut del cas dirigir-nos a la persona que amb més autoritat podia parlar-nos de l'assumpte. Tenint en compte que els serveis de turisme que oficialment s'estableixin a Catalunya possiblement hauran de dependre, d'una manera més o menys directa, del Departament d'Economia i Treball de la Generalitat, les paraules del senyor Serra i Moret en aquest cas havien de tenir un veritable interès. Així ho hem pogut confirmar per la contestació, que amb deferència que agraïm, el senyor Serra i Moret ha volgut donar a cada una de les preguntes que li hem dirigit.

—La creació d'un organisme promotor de les activitats turístiques de Catalunya—ens ha dit—, a part dels motius d'ordre cultural, respon a una veritable necessitat de la nostra economia. Una propaganda ben organitzada, segons els procediments que avui utilitzen les oficines de turisme d'alguns països, les d'Alemanya principalment, crec que tindria la virtut d'atreure a Catalunya una clientela considerable. Sense pensar, com alguns pensen, que la nostra terra pugui tenir una primera categoria en el terreny turístic, és evident que reuneix prou condicions per sentir-nos impulsats a intentar un aprofitament d'aquesta riquesa. Cal tenir en compte que a part dels seus propis atractius hi ha la circumstància d'ésser Catalunya, i més concretament Barcelona, un lloc estratègic, un lloc de pas per als viatgers que van a Madrid, a València, a Palma de Mallorca o al migdia de França.

«Es pot afirmar que el nostre país, tan despert en diverses activitats comercials i industrials, no s'ha adonat fins ara que en no preocupar-se del seu turisme abandonava un dels recursos més sanejats de la seva economia. Això contrasta d'una manera franca amb l'atenció minuciosa i amb les quantitats que els governs d'altres països dediquen a desenvolupar la seva política turística. Aquesta política té les seves manifestacions en el parlament i no sols és sentida i compresa pels elements industrials, sinó també per l'opinió pública, que considera el turisme com una indústria d'exportació i per tant com un factor de primer ordre per a la nivellació de la balança comercial. Comprendreu l'interès que per nosaltres ha de tenir aquesta indústria si teniu present que la nostra terra, tan pobra en primeres matèries, té en grau ben remarcable la primera matèria de turisme, amb la bellesa del paisatge, la riquesa dels monuments i la diversitat de climes.

«Cal reconèixer que l'obra que anem a intentar no és completament nova a casa nostra. No seria just oblidar els nobles esforços realitzats durant una colla d'anys per la benemèrita Atracció de Forasters. El nostre desig és precisament d'intensificar i ampliar una tasca que aquesta entitat, per manca de mitjans, ha hagut de circumscriure a Barcelona. El que ara ens proposem és obtenir una perfecta coordinació entre tots els sectors que dintre de Catalunya tenen finalitats turístiques, com són els sindicats d'iniciativa, companyies

de transport, entitats hoteleres, automobilistes, excursionistes, agències de viatgers, comissions de monuments. Esperem també obtenir la delegació única per Catalunya dels serveis del Patronat Nacional del Turisme i la cooperació, ja iniciada, dels elements de les Balears.

«En el turisme, com en tot, si volem obtenir resultats definitius, cal vèncer el nostre instint individualista i veure les coses amb un esperit d'amplia i lleial col·laboració.

Manuel Serra i Moret

ració. Sobretot en un país petit com el nostre, tota dispersió d'activitats el redueix encara més i lleva eficàcia a qualsevol empresa. Per posar un exemple, diríem que cap de les branques del nostre turisme no pot pensar en una organització de propaganda com la que tenen els ferrocarrils de l'Estat alemany o la dels hotels italians; és evident però que dintre d'una actuació conjunta i sota la protecció de les nostres corporacions públiques, les possibilitats s'eixamplen considerablement.

«No ho dubteu, l'actual moment resultaria favorableíssim pel nostre turisme si tinguéssim en funcions un gran òrgan de propaganda. Els avantatges de la «vida barata» podrien atreure a casa nostra la gent dels països de moneda més elevada. Jo he vist amb la pròpia experiència com els països més ben organitzats saben canalitzar corrents turístics aprofitant les oscil·lacions dels signes monetaris.

«Com a socialista he de sentir-me atret per una tasca com la del turisme, que té un significat internacionalista i és considerat arreu com un mitjà per a intensificar i facilitar les relacions entre els pobles.

«Cal encara que feu constar que el Govern de la Generalitat no pensa, almenys per ara, organitzar directament els serveis turístics de Catalunya. Aquesta feina quedarà confiada a la Federació de Turisme de Catalunya i Balears, que acaba de constituir-se espontàniament amb el concurs moral i econòmic de les entitats afectades pel turisme. Aquesta entitat en el seu règim serà autònoma i la nostra missió serà la d'intervenir-la d'una manera activa, vetllant perquè el seu funcionament s'ajusti sempre a l'alta conveniència del país. Jo celebri particularment la constitució d'aquesta Federació per haver pogut observar la confiança i l'entusiasme amb què els seus components han vingut a la Generalitat per a unir-se, sota els seus auspicis, en una obra de la més alta ciutadania.

I. A.

Mirant a fora

Els homes públics

Els homes públics no s'assabenten de res quan hom els presenta algú que no tingui una certa fama. Així almenys ho sosté un estudiant de la Universitat de Michigan, anomenat Stewart Redner.

Mr. Bruckner, governador de l'Estat, acabava d'arribar a la ciutat a pronunciar un discurs i l'estudiant esmentat formava part d'un grup que anà a rebre'l a l'estació.

En estrènyer-li la mà, l'estudiant digué clarament:

—Aquest mati mateix, he fregit la meua ària.

El governador contestà, tot amable:

—Tant de gust a conèixer-lo.

Els jocs de Mònaco

Ja fa una llarga temporada que el principat de Mònaco ha perdut la seva tradicional i paradisiaca tranquil·litat. Ara mateix, s'ha permès el luxe d'una petita crisi ministerial. El ministre d'Estat, M. Piette, que tothom creia permanent, ha presentat la seva dimissió al príncep Lluís II i el seu successor encara no ha estat designat. Interrogat, el ministre dimissionari ha estat laconic i humorístic:

—En el principat, coneix tots els jocs, llevat dels de la política.

A la manera de les "Carfes perses"

El príncep Nicolau de Romania, que vol ésser tan lliure en amor com el rei Carol, ha estat recentment la causa d'un incident diplomàtic.

Un diari de Bucarest, volent alhora escapar a la censura i parlar de la novella sentimental del príncep, recorregué a parlar de la cort de Suècia i d'un cert príncep de la família Bernadotte que volia contraure una mésalliance contra la voluntat del rei. «Aquests prínceps que renuncien a llur sang, deia el diari, són els pitjors enemics de la monarquia, ja que en sapen les bases i en preparen la caiguda.»

Però Suècia té un ministre a Bucarest, el senyor Alstromer, el qual feu comprendre al senyor Iorga que el periodista, massa respectuós amb la cort romana, no n'havia estat gens amb la cort sueca. I el president del Consell ha hagut de publicar una nota oficiosa recordant que Romania té en perfecta estima la família reial de Suècia, amb la qual ha sostingut sempre unes relacions molt cordials...

Xina i Japó

El japonès.—Aquesta mena d'operació no és pas el que se'n diu un acte de guerra.

(Kladderatsch, Berlín)

"Esprít" rus

Leiser Abramovitch Apfolsaft viatja en un tramvia, a Moscú. El cobrador va cridant els finals de trajecte.

—Plaça de l'Exèrcit Roig!
—Abans, plaça de Caterina II—botzina Leiser.

—Carrer Lenin!
—Abans, carrer del Tsar—rondina Leiser. El cobrador comença a posar-se nerviós.

—Pont Stalin!
—Abans, pont de Caterina II—ja Leiser. Aleshores, el cobrador perd ja la paciència:

—Calla d'un cop, camarada israelita!
—Abans, porc jueu—mormola Leiser.

El rei del "chewing-gum"

Després d'haver despesat milions per llançar un producte que afavoria la digestió, William Wrigley Jr., el rei del chewing-gum, ha mort d'una indigestió.

Wrigley deixa una fortuna considerable. Posseïa un equip de basebol com d'altres tenen una quadra de cavalls de curses. Un dia, li telefonen que l'illa Catalina, a vint milles de Los Angeles, està en venda. Sense regatejar, la compra. Volia crear, al Pacífic, un gran centre d'atraccions, com Coney Island a l'Atlàntic. Però quan anà a veure la seva adquisició, tingué una enrabada: en lloc d'una illa poblada de vegetació, es trobà una roca pelada incapaç d'atreure el més desesperat turista.

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Tel. 11655

UN PROBLEMA URGENT

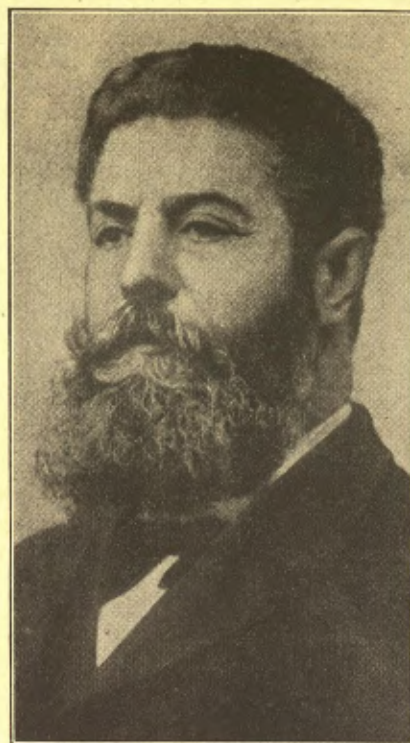
La reforma agrària

PRELIMINAR

L'anunci de la reforma agrària a Espanya ha interessat, no tan sols als directament afectats, sinó a tothom en general.

Prova aquest interès l'extensa bibliografia, al davant de la qual, pel que fa a Espanya, cal posar el nom de Joaquín Costa.

Molts que venceran el pànic que pugui

Joaquín Costa

produir-los l'enunciat d'aquest article no hauran sabut vèncer l'aversion d'obrir un llibre — tot un llibre! — dedicat a l'estudi del mateix problema. Si es decideixen a obrir un llibre d'aquests, en comptes d'una renglera de números i d'una aridesa sistemàtica, es trobaran amb la més apassionant i dramàtica de les tragèdies, on els personatges són les multituds i l'escenografia la terra que ens aguanta.

ON ÉS ESPANYA QUANT A LA SEVA AGRICULTURA

Ni la quantitat ni la qualitat justifiquen la dita que Espanya és un país eminentment agrícola. Espanya és notable per la seva producció agrícola a manca d'altra cosa, però no pas per les quantitats proporcionals a l'extensió del seu territori.

Si l'home és el primer element de treball per a l'agricultura, aquesta fal·leix des d'aquest punt inicial. La nostra densitat de població no ultrapassa uns 45 habitants per quilòmetre quadrat. França, malgrat tota la llegenda de la seva densitat, té una densitat de 74 habitants per quilòmetre quadrat, Anglaterra arriba als 193, Alemanya als 143, Bèlgica als 258 habitants.

Quant als productes, Espanya, d'entre els països d'Europa, ocupa el darrer lloc en la producció per hectàrea, de blat, sègol, ordi, civada, moresc, lli, canem i sucre. Una mojada de terra alemanya produeix el doble de blat que una mojada de terra espanyola. I una mojada de Noruega dona tres vegades més de blat que no una de casa nostra.

Espanya ocupa el penúltim lloc en la producció de patates i remolatxa i és la primera, en quantitat, per la producció de raïm, vi, oli i arròs. Però si el cultiu del blat ens dona aquells exemples, és possible preveure les quantitats d'oli i de vi que podria donar l'Espanya amb una explotació intel·ligent?

La ramaderia deixa el nostre país en darrer lloc en la cria de cavalls i porcs. En el bestiar boví, mentre Anglaterra (la meitat més petita) cria 14.000.000 de caps de bestiar, Espanya ens en dona solament tres milions 700.000. Les cabres sumen un total de dos milions i mig, mentre Itàlia (un terç més petita) voreja els 4.000.000. És en la cria de bous que ocupem un bon lloc amb els nostres 2.000.000, solament superats per Rússia amb 67.000.000.

Donen una idea exacta de la nostra insuficiència agrícola les dades d'importació del darrer any. No podem variar-nos massa de la nostra agricultura quan haguérem d'importar de l'estranger, per al nostre consum, per valor de 2.500.000 pessetes de monedes; 7.500.000 d'aviram; 4.500.000 de carn de porc; 5.000.000 de faves; 8.000.000 de llegums; 32.000.000 de sígrons i 107.500.000 de pessetes de blat.

ORIGEN I CAUSES DE LA REFORMA

La distribució de la propietat de la terra arreu d'Europa té els mateixos antecedents: el règim econòmic de l'Estat mitjà; la conquesta i la possessió com a fonament del dret. Cal no oblidar aquest antecedent de la propietat de la terra per ajudar a admetre la legitimitat de tota intervenció. En l'origen de tota propietat fiduciària hem de trobar-hi o una possessió *res nullius* o un simple dret de conquesta.

Per altra banda, contraposat amb aquest principi que, filosòficament, fa trontollar considerablement el respecte a la propietat de la terra, hi ha la suprema raó política invocada arreu d'Europa (moltes vegades secretament invocada) per a justificar tota reforma agrària. Cap raó tan impressionant, de simplista que és, com la que senyala Winters: la por al bolxevisme; aquesta temença és tan generalitzada a tot Europa que s'ha cregut que creant una petita burgesia rural s'aixecaria amb ella un mur considerable davant la riada del comunisme.

EL QUE HAN FET EN ELS ALTRES PAÏSOS

La reforma agrària no és un problema que ha volgut crear-se el Govern, com alguns afirmen, sinó, més exactament, un problema que no ha volgut escamotejar. La reforma no podia retardar-se més. Es-

panya serà, gairebé, el darrer Estat d'Europa a preocupar-se'n. I segurament les solucions de l'Estat espanyol no seran tan radicals com les d'alguns altres països.

A Alemanya, a partir de l'any 1919—data de la *Reichsdeputationsversammlung*—, la reforma, malgrat les dificultats de les crisis, ha seguit la seva obra fins a l'extrem que, actualment, hi ha més de 5.000.000 de nous propietaris que cultiven 42.000.000 d'hectàrees.

A l'Austria, en les grans propietats ocupaven un 70 per 100 del territori, foren reduïdes per Bela Kun, primer president de la república, a un 20 per 100; l'altre 80 per cent de la terra es distribuï entre petits propietaris.

A Bulgària, tota propietat de més de trenta hectàrees cau dintre la llei d'expropiació forçosa. El nombre de propietaris ha passat de 546.000 a 800.000 per una extensió de terreny cultivable de 4.648.000 hectàrees, amb una extensió mitjana per explotació agrícola de 5,75 hectàrees.

A Txecoslovàquia, on la reforma s'inicià als onze dies de proclamada la república, la terra s'ha dividit en trossos de 6 a 10 hectàrees, i en alguns casos de terra poc productiva, de 15 hectàrees.

A Estònia, el 57 per 100 de la terra pertanyia a grans propietaris. L'Estat ha expropiat el 96 per 100 d'aquestes propietats, o sigui una extensió de 2.350.000 hectàrees. Ara el 25 per 100 de la terra està distribuït en hisendes de 10 a 20 hectàrees i un 40 per 100 en propietats de 30 a 60 hectàrees.

A Grècia, l'any 1907 comprenien les terres feudals el 75 per 100 del total cultivable. L'any 1917 s'inicià l'expropiació obligant els propietaris dels latifundis a cedir-ne la cinquena part a l'Estat. A Tessàlia s'han establert més de 5.000 propietaris, a Macedònia uns 18.000 i la Societat de Nacions prepara la instal·lació de més d'un milió d'agricultors refugiats a l'Àsia menor.

A Hongria, 3.700 propietaris es distribuïren 5.000.000 d'hectàrees, la qual cosa representa el 40 per 100 de la propietat rural. L'Estat votà la llei d'expropiació de tota hisenda de més de 50 hectàrees.

A Letònia, per les lleis d'octubre de 1920 i de maig de 1922, s'inicià la reforma agrària. El nombre de grans propietaris era de 2.800 que tenien propietats de 1.000 a 15.000 hectàrees. Actualment, de cada cent hisendes n'hi ha quaranta de menys de deu hectàrees i 38 de deu a trenta. Les propietats superiors a 500 hectàrees han desaparegut totalment.

A Lituània, el pla de reformes és de l'any 1925. Aquest any, 300.000 hectàrees que pertanyien a 1.300 propietaris passaren a mans de 25.000 famílies. Durant l'any 1926 foren repartides 700.000 hectàrees més. Les finques d'extensió superior a 500 hectàrees són expropiades sense indemnització de cap mena.

A Iugoslàvia, on no hi havia veritables latifundis (únicament 80 propietaris posseïen més de 500 hectàrees), el nombre de propietaris, no obstant, ha augmentat en mig milió.

I A ESPANYA?

La distribució de la propietat a Espanya l'estudiarem en el nostre segon article. De moment creiem únicament d'interès publicar una estadística aproximada, del tant per cent del terreny aprofitable segons el cadastre sense cultivar d'algunes províncies espanyoles:

		50 %	sense cultivar
Albacete	48 %	»	»
Alacant	52 %	»	»
Almeria	52 %	»	»
Avila	35 %	»	»
Badajoz	51 %	»	»
Caceres	45 %	»	»
Castelló	61 %	»	»
Ciutat Real	55 %	»	»
Cádiz	50 %	»	»
Còrdova	45 %	»	»
Cuenca	25 %	»	»
Granada	52 %	»	»
Guadalajara	45 %	»	»
Huelva	75 %	»	»
Jaén	51 %	»	»
Madrid	43 %	»	»
Màlaga	51 %	»	»
Múrcia	45 %	»	»
Salamanca	35 %	»	»
Segòvia	40 %	»	»
Sevilla	35 %	»	»
Sòria	77 %	»	»
Toledo	30 %	»	»
València	65 %	»	»

A primera vista hom s'adona de la importància d'aquestes dades. Més del cinquanta per cent del territori que sumen aquestes províncies (uns 19.000.000 d'hectàrees) està sense cultiu. Creiem que únicament amb aquesta dada queda prou justificada tota intervenció d'un Govern.

J. F. VIDAL JOVE

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

UN FILM SONOR RUS

"El camí de la vida"

El camí de la vida és un film que exposa una tesi pedagògica. Es l'exposició de la tasca empresa pels Soviets per a reeducar els anormals i els infants abandonats, per a reintegrar a la vida civil tota aquella multitud d'infants sense llar ni principis, que l'endemà de les jornades revolucionàries començaren a multiplicar-se i a envair les

ens fa palpable la gran obra de rehabilitació posada en marxa per ardis pedagogs, que, pel camí de la llibertat i del treball, condueixen aquells infants a reconquistar llur personalitat moral que semblava anorreada sense remei. Els que troben la tesi un xic utòpica no han d'oblidar que el film, per naturalesa, deu esquematitzar i no pot de-

«El camí de la vida»

ciutats, els pobles i els camps de la U. R. S. S.

La pesta, la guerra i sobretot la fam, en destruir un sens fi de famílies, creaven a l'Estat aquest problema gravíssim de fer-se càrrec de tots aquests xicots que, abandonats a ells mateixos, degeneraven ràpidament i esdevien un perill seriós per a la salut i la seguretat públiques. Tots els viatgers que han recorregut Rússia pels volts de l'any 23, coincideixen a senyalar la gravetat d'aquest cas. Els trinxeraires s'agrupaven en bandes i es dedicaven al furt i al crim i a tota mena d'excessos. Hom els veia a tot arreu i un autor — E. J. Dillon — calcula en set milions el nombre d'ells.

Un jove cineasta, Nicolai Ekk, és l'autor d'aquest film, *El camí de la vida*, que exposa el problema i n'indica els remeis. Cal distingir tot seguit, naturalment, el valor artístic de la cinta, del seu abast pedagògic i moral. Tanmateix les coses que narra el film no són una ficció, sinó un reportatge més o menys fidel d'alguna cosa que ha tingut lloc. Després d'un preàmbul on veiem els trinxeraires fer de les seves, Nicolai Ekk

tallar massa, insistint en les etapes i marcadures que la tasca pressuposa. Aquest obligat treball de simplificació és el que dona a l'obra, en conjunt, un aire de ficció, quan en veritat, com ja hem dit, es tracta d'una realitat. Potser aquesta no és tan bella, però certament devem tenir per aproximada la visió que el film ens en ofereix.

El camí de la vida és el primer film sonor i parlat rus que es passarà a Barcelona. Com a film és incontestablement una de les obres més sòlides del cinema soviètic. Film estrictament d'infants, infants abandonats, és una obra sense parió. Emocionant, ple de troballes cinematogràfiques, superb de fotografia, assolint en aquest aspecte, al final, la bellesa de les millors escenes d'*Alleluia*. Un film que és el resultat d'una evolució artística, arribada ja a la plena maduresa, i és un jove de vint-i-nou anys, Ekk, qui l'ha realitzat, el qual, sense vacil·lacions, ha jugat i ha construït amb els ingredients variats d'imatges, sons, paraules i música, una obra sòlida, coherent i animada amb l'escalf de la sinceritat més plena.

La magnífica interpretació que fan de llurs respectius rols aquesta col·lecció de xicots que Ekk ha mobilitzat, és un dels aspectes més admirables del film.

La participació de la música enclou dos aspectes. Alguns corals, a base sempre de velles melodies impregnades del folklore del país, i després, com a acompanyament a certs passatges, que a judici de l'autor semblen exigir aquell suport musical.

El diàleg és sobri i dins la fórmula que sembla imposar-se a tot arreu. La paraula, subordinada a la imatge. Es així doncs que aquesta és ací sobirana i que el film val per damunt de tot com a espectacle visual. En aquest sentit és, repetim-ho, magistral.

Si podem solventar totes les dificultats que tenim al davant, és quasi segur que nosaltres ens encarreguem de la presentació a Barcelona d'aquest film. Els nostres lectors trobaran amb la deguda anticipació en aquestes pàgines tota mena de dades sobre el lloc i el dia d'aquesta sessió MIRADOR. Si més no, el fet de tractar-se del primer film sonor de la U. R. S. S. que arriba a Barcelona, ens ha mogut a fer quelcom per presentar-lo al nostre públic.

J. PALAU

PANORAMA

DEFENSA DE JOSEP PALAU. — Com un eco de la nota ací publicada sobre la necessitat d'una crítica independent ens arriba ara aquesta carta que *Praesens Films* ha adreçat als diaris i que és una agressió poca-solta al crític cinematogràfic de MIRADOR En Josep Palau. Josep Palau té sobradament guanyat un prestigi que aquesta lletra comercial no ha de fer vacillar, perquè és un prestigi bastit damunt la seva honestitat literària i la seva discreció crítica.

El que no podem passar per alt és aquesta actitud insòlita d'un empresari — és, a dir, d'un home que fa un negoci de cara al públic — davant d'una crítica que li és desfavorable, perquè ha jugat equivocament en realitzar la propaganda. Josep Palau deixa de banda els termes absoluts del complex problema de l'avortament. És limitat a dir que, si la propaganda del film és feta a base de la lluita contra l'avortament, el públic té dret a sentir-se miserablement estafat. El film no és solament un film contra l'avortament sinó que el justifica en tots els casos. Sebastià Gasch, a *L'Opinió* de dimarts, ho remarca també amb tota claredat. Jeroni Moragues, a *La Publicitat* d'ahir, es solidaritza amb el nostre crític. El problema és molt més greu perquè aquest film és presentat sota un patronatge oficial, i per una entitat patriòtica. El problema és molt més lamentable perquè sota la capa de la propaganda social hi ha simplement una empresa que cerca un negoci, ajudat per la bona fe o per la ingenuïtat de tots els que conscients o inconscients han fet la propaganda del film. Hom pot adoptar davant la qüestió de l'avortament una posició qualsevol moral, social o econòmica. El que no pot fer-se és presentar una cosa per altra. El que, sobretot, no pot fer una empresa que no vulgui desacreditar-se és agredir un crític independent pel delictes — altrament tan fàcil! — de posar a l'aire la veritat de la mentida que havia de fer fructífer el negoci.

MES SOBRE LA FINESTRA. — En un comentari recent, a propòsit de *Marroc*, diem que el cinema havia de tenir una voluntat de catàleg, en quant registra els objectes aproximant-se a ells; però que havia de tenir també una voluntat de finestra. Un desig de reflectir l'aire lliure, un camp visual on la retina pugui endinsar-se fins al límit de l'horitzó. Ací s'escau una de les victòries més clares del cinema sobre el teatre. La descoberta del sonor ha provocat un retorn al film de studio, fent cada vegada més escasses les escenes a l'aire lliure.

El retorn a l'aire lliure es postula cada dia amb una major intensitat. Recentment *Pour vous* ha obert una enquesta sota aquest títol: *Ne regrettez-vous pas les extérieurs?* Derain, el pintor que ha estat temptat d'arrencar pel cinema, ha parlat ja de la seva voluntat resolta de retornar al film natural, obert, a ple aire.

UN INTENT DE CONCILIACIÓ

Greta o Marlene?

La conjunció entre els dos noms ha estat obra dels idòlatres. Nosaltres no hauríem contraposat mai dues dones admirables. Però en el món del cinema, com en tots els mons, hi ha molts incapaços de fraccionar llur capital d'entusiasme, i que han de col·locar-lo íntegrament en una sola figura.

Greta o Marlene? Ja ho veiem venir. Les

partidista pregunta formulada: Greta o Marlene?

Perquè l'actriu sueca és molt més espiritual que l'alemanya. Greta Garbo ha estat un gran engany. Per molt espai de temps ha estat la «vampiressa», potser perquè no n'hi havia d'altra. Greta no s'emmotlla pas exactament dins el tipus de dona fatal. Li sobren somni en els ulls i ingenuïtat.

Ingènua, Greta Garbo? Sí, ingènua, i fins i tot pura. Si els galans que han filmat amb ella fossin intel·ligents, quan l'estrenyien entre els seus braços s'haurien adonat que Greta no era sinó un pell buida, com un pneumàtic desinflat. Quan en el moment àlgid, Greta aclucava els ulls, els públics de tot el món creïen que l'actriu es lliurava en absolut; quan el moviment de parpelles no era sinó l' porta de la resclosa que es tancava hermèticament i la vida deixava de colar pel cos de Greta. Greta en aquests instants s'evadia i deixava que el galan s'entretingués amb la seva pròpia fantasia vestida amb una roba primíssima i unes sabates de taló alt.

Per això, el dia en què el gran públic del món veié les cames de Lola Lola, s'hi aferrà desesperadament. Marlene no s'evadia; les seves cames eren quelcom de sòlid i de material. O si no, vinguen professors barbuts a comprovar-ho.

Greta no va deixar mai d'ésser un espectre. Els parteraires, els directors i els públics no pogueren mai fruit tranquil·lament del seu cos.

Marlene una rèplica de Greta? I si fos Greta feta carn? Si fos la materialització d'aquest esperit que ha vagat durant anys per les pantalles dels cinemes, excitant passions sense possibilitat de satisfacció?

Amb Marlene Dietrich el món haurà abastat Greta Garbo? — ANDREU A. ARTIS.

Greta i Conrad Nagel («La dama misteriosa»)

dues actrius europees, cara a cara, en concursos de «vampirisme». I darrera cada una d'elles, legions d'entusiastes que no cedeixen ni una engruna d'elogi a favor de l'estel rival.

Hem de pendre partit en la batalla? No se'ns respectarà la nostra neutralitat, que no és en cap cas indiferència, sinó excés d'apassionament?

Allò que els partidaris de la Garbo recreen a Marlene Dietrich, és una manca d'originalitat. Per molts, Marlene no és sinó una còpia de l'actriu sueca; una còpia reixidíssima, que es cotitza tant com l'original. Però, còpia a la fi. Hi ha qui assegura que de no haver existit Greta, Marlene seria també un gran estel, però amb una personalitat completament distinta de l'actual. Els qui això diuen, són els que acorden a la Dietrich unes cames, una veu, una boca... i un gran talent imitatiu, que li ha servit per assimilar-se la pose de la Garbo.

En una enquesta madrilenya sobre el tema que ens ocupa, algú ha contestat que preferia Greta perquè no té l'aspecte de «mare de família» que té la seva rival.

Aquesta resposta podrà semblar una boutade, però potser sigui el nus de la qüestió i el camí que mena vers la solució de la

Eren 13

PRODUCCIÓ «FOX», EN CASTELLÀ

Tres primeres figures
del teatre espanyol en
Cheri-Bibi

Cheri-Bibi
la més gran producció

de
ERNESTO VILCHES

Una joia musical del
cèlebre compositor
ROBERT STOLZ
en

Exquisida opereta en la qual
l'amor i la gelosia teixeixen
un interessant conflicte
sentimental

AVUI AL

Fantasio

EL CAMINO
DE LA VIDA

Cheri-Bibi
ERNESTO VILCHES

Basada en l'obra de
GASTON LEROUX

FANTASIO

Gran èxit de

Una intriga contra el temut
Frederic II de Prússia, teixida
entre frases ga ants, dames
i brindis

Un film europeu que admirareu aviat

"STUDIO
CINAE S"
(KURSAAL)

Presentarà demà divendres, 5 de febrer, a
les 22, en SESSIÓ ÚNICA

• 2 films d'investigació científica
• Un assaig sobrerrealista de LIVET:
FLEURS MEURTRIES

• Una producció d'avantguerra
• Un film de RENÉ CLAIR:
VIVA LA LIBERTAD!
(A NOUS LA LIBERTÉ)

Es desparten localitats al Kursaal, sense recàrrec, de 5 a 7.

EL TEATRE

EL VODEVIL FINS AVUI

Ràpida retrospectiva

El gènere de vodevil, que amb els anys havia de pendre carta de naturalesa a Barcelona, assolint un gros predicament entre el públic i arribant a l'extrem de poder usufructuar un teatre tot l'any — teatre en el qual es descabdellaven les temporades més llargues —, fins arribar a la descomposició d'avui, va començar al teatre Tivoli, amb l'estrena d'*Els Alotjats*, que fou un èxit esclatant. El vodevil era encara desconegut a Barcelona i pot dir-se — perdonem — que va constituir una autèntica revelació. Aquell teatre enginyós, divertit, amb una punta de picant, va captivar immediatament el públic; i gairebé automàticament va pendre carta de naturalesa al nostre país.

El fenomen, molt ràpid, de l'adaptació, s'explica per una llei de contrast. El nostre públic, acostumat a fer el ploguicó amb els nostres drames i a riure amb esclats gairebé epilèptics amb la broma xarona de les comèdies, es va sentir atret, a més a més de la novetat, per l'enginy, la gràcia i la picardia del nou gènere.

Era una altra menja, més fàcil, més agradable d'empassar aquella que la dels nostres drames de sanglot i les nostres comèdies de traç gruixut. Per això el vodevil fou, des d'un principi, un bon negoci.

Tant és així que gairebé immediatament passà al Paral·lel, amb la Jordi, i després amb En Santpere. Primer al teatre Espanyol; després al teatre Nou. La senyora Jordi va dur de París una col·lecció important de vodevils, tots ells bons de debò, entre els quals destacaven *La Presidenta*, *Cuida't d'Amèlia*, *Falten cinc minuts*, etc.; En Santpere posà el *Porten res de pago?* i es decantà molt aviat pel gènere de districte cinquè. Des d'un principi s'iniciaren les dues característiques del vodevil. L'una, personificada en la Jordi, que es decantava vers el vodevil picant i graciós, de vegades satíric, com és ara *La Presidenta*, de la qual cal dir que és un *chef-d'œuvre* del gènere, i que, en molts moments, té més de comèdia, i de comèdia fina, que no de vodevil; i l'altra, sintetitzada en En Santpere, que es decantava vers el popularisme més massuquer, i d'un to més escabrosos. En *Porten res de pago?* ja dominava l'enredo, construït per a base del *quidproquo* carnal, com a element essencial de la intriga, mentre que en els altres vodevils, els de la Jordi, aquell n'era un accident, o simplement un pretext per a bastir equívocs i situacions enginyoses i grotesques.

La característica iniciada amb el *Porten res de pago?* s'anà accentuant després d'una altra manera, que ha arribat a un moment que s'ha transformat en una porqueria repugnant i fastigosa. La manca de visió de conjunt, i aquell tarannà peculiar dels que regeixen teatres, que us fa creure que, en comptes d'encarregar-lo, han de «donar peix» al públic féu que, a cada nova temporada, s'accentués la nota crua, descarnada, ingràcia, en perjudici de l'enginy i de la gràcia; que els actors es permetessin llibertats de tota mena i de caràcter obscò i que s'hi pronunciessin paraules d'un gust abominable que hom, per bé que actor, no s'hauria atrevit mai a dir pel carrer.

«Es el que dona diners», cuitaren a dir actors i empresaris, alhora, quan algú, fatigat, se'n queixava.

Efectivament, donava diners. La raó, naturalment, era de pes i servia per fer callar momentàniament els descontents. Però també hi havia qui s'atrevia a objectar que el teatre no era un negoci igual als altres, que el públic era digne de certes conside-

racions i que, tanmateix, allò que es feia i es deia dalt de l'escenari resultava francament immoral.

La porqueria donava diners, sí, però fou momentàniament. De mica en mica deixà de donar-ne; i arribà un moment que no solament no en donava ni un, ans bé que se n'hi perdien. Arribà així que el públic s'embafà de grolleria.

Sembla que el més lògic, en arribar ací,

Rosa Hernández i Josep Santpere

hauria estat rectificar la conducta, tornant a reprendre el vodevil fi i enginyós; el vodevil bo. Dons no, senyor. El remei salvador va consistir a accentuar-ne, més que no abans, la brutícia.

I ara, en el moment que la crisi de vodevil s'havia aguditzat d'una manera alarmant, hom ha acudit al recurs del *vodevil sonor*, barreja d'opereta, de farsa, de sainet, amb números de revistes i *girls*; i l'honor d'aquest tomb — del qual ens permetem pensar que no els proporcionarà pas la solució de l'embull i menys encara el revifament del negoci — pertany al sàmetor Roure, autor que, anys enrera, havia assolit èxits resonants a la casa, però que el temps ha cuitat a demostrar, d'una manera palesa, que eren més l'obra d'una actriu, avui fora d'aquell teatre, que del propi autor. Tant és així que d'onça que aquella no hi és, al diu autor no li ha estat possible seguir cultivant el sainet.

Com que es tracta d'una obra frívola no calia pas trencar-se massa el cap. Unes quantes *girls*, l'additament d'un tenor, que hi ve a fer el paper de Chevalier, la sumptuositat del vestuari i del decorat, tot plegat fa un conjunt agradable, i podria molt ben ésser que, de moment, aquesta obra els resolgués el problema.

Però després, què passa? El problema seguirà igualment en peu. Tornaran a caure en la brutícia que hi han cultivat sistemàticament fins avui? Es decantaran vers el vodevil de qualitat? Si fan el primer, fracassaran sorollosament. Si fan el segon, podrien revifar-se. Podrien, també, decantar-se vers el teatre estrictament popular. Ja ho feren una vegada, i amb un resultat excel·lent. Fou quan estrenaren *La Marieta de l'ull viu*, una obra d'ambient vuitcentista — probablement suggerida per l'*Auca del senyor Esteve* —, la qual es féu centenària als cartells. En aquella ocasió els actors treballaven amb dignitat i el públic els aplaudia entusiasmat.

Aquests són els dos camins que tenen a seguir. Però tots dos d'unes normes d'honestat artística. Això, encara que de moment, aquesta nova provatura, els resolgui el problema.

JAUME PASSARELL

LLANTERNA

El centenari de Goethe

La Universitat de Barcelona, que multiplica els signes de la seva vivacitat i de la seva renovació, ha emprès amb un gran entusiasme l'organització de les festes que han d'assenyalar el centenari de Goethe a casa nostra. El programa, que no està precisat en tots els seus detalls, però que palesa, per les anticipacions que en tenim, una orientació ambiciosa, és molt extens.

Els periòdics han publicat una llarga gasetilla per mitjà de la qual hom assabenta als barcelonins de les festes que han de celebrar-se durant el pròxim centenari de Goethe, que s'escau als darrers dies del mes de març. Aquestes festes, conferències, exposicions, etc., aniran acompanyades de representacions teatrals. Sembla que hi ha una tendència molt definida de no donar cap gran poema dramàtic de Goethe. Assajar el *Faust*, per exemple, equivaldria a exposar-se a un fracàs gairebé segur. Més aviat es cercaria de donar un tast de l'obra menor, o de determinades escenes de les grans obres poemàtiques. Catalunya compta ja amb una forta tradició goethiana, sovint orientada vers el teatre. No cal parlar de la tasca de Maragall, de la de Josep Lleonart o de la de Manuel Raventós, ni dels intents més o menys reeixits de portar a una realització escènica aquestes traduccions. Ens interessa, també, remarcar com la iniciativa i adhoc els programes de les festes commemoratives del centenari goethià procedeixen de la Universitat, que per obra dels seus elements més joves es decideix a intervenir en tots els aspectes de l'actualitat de l'art i de la literatura, com a elements de cultura immediata a les masses que té una importància gens negligible.

El drama «malgré lui»

Don Pedro Muñoz Seca ha estat considerat sempre com el productor de l'astracanada més descordada i més poc solta. Se'l coneix com a un gran teatrista, però se'l coneix també com un gran reaccionari. Hom diu que, presidint la Societat d'Autors el 14 d'abril, es va negar obstinadament a que fos issada la bandera de la República. Ara Don Pedro Muñoz Seca ha estrenat una obra que s'anomena *La Oca*. El títol, i el gènere a què es dedica l'autor de *La venganza de Don Mendo* van fer pensar a tothom que es tractava d'una astracanada més. Aquesta astracanada, però, sembla que ha molestat vivament els comunistes; els postulats del seu credo revolucionari són observats amb menyspreu i se'ls caricaturitza violentament. Darrerament a Bilbao un escamot de comunistes ha envaït el teatre i ha llençat damunt el pati tota mena d'estres colpadors. La funció ha estat suspesa, i un cop desallotjat el galliner per la policia, ha continuat, amb la curiosa particularitat que els espectadors del pati deixaren buides lles butaques i s'amuntegaren en les llotges tement encara una nova agressió dels extremistes.

L'obra comença, doncs, a no fer gràcia.

¡FUEGO!

INCENDIO

EN LA OPERA

¡FUEGO!

Selecciones Filmófono

Distribuides per FEBRER I BLAY

Vostè veurà a

No s'ha fet res millor

Es un film PARAMOUNT

MUSIC-HALL

Aquesta setmana

Gran activitat, aquesta setmana. Decidiment, el music-hall torna a estar a l'ordre del dia. Ja ho dèiem en el número passat. Harry Wills ha debutat al Còmic. Hem tingut la paciència de suportar una altra nit la sinistra llauna de *Las leandras*, per a tornar a veure aquest ballari que fa quatre anys que no havia treballat a Barcelona. Harry Wills té aquella flexibilitat dels membres que voreja la dislocació. Però allò

Harry Wills

que en altres és terrible esforç mal dissimulat, en ell és *aisance* perfecta; allò que en altres és accentuació fins a la geometria torturada, en ell és simple indicació. Aquest xicot realitza veritables performances coreogràfiques amb l'aire tranquil de l'home que es passeja per la Rambla. Pocs vegades hem vist una manera tan fina i tan amable de dissimular una tècnica acabadíssima de la dansa. El número de Harry Wills és una petita obra mestra de *mise-au-point*, una veritable festa per als ulls i per a l'esperit. I tot, amarat d'allò que en diuen *angel*. I de simpatia, de picardia, de bon humor. I, sobretot, de simplicitat. Ara, Harry Wills ha introduït una novetat en el seu número. Darrerament una pantalla, mima una baralla de mariners i un matx de boxa. Gràcies a un mirall, sembla que hi hagi dues persones. Però amb moviments asimètrics. Molt enginyós, molt divertit i molt perfecte.

Blanca Negri i Alady s'han presentat al Goya amb una companyia de varietats. Alady té la intuïció del music-hall. Ell sap quines són les drogues que han d'ésser barrejades per a fer la mixtura que és un espectacle de music-hall. Ell té una marcada predilecció pels saltadors, per exemple. I el noi no va equivocat. Car en un espectacle de music-hall que ha d'ésser menat a un tren boig, els saltadors són un element dinàmic de primer ordre. L'ideal seria muntar un

espectacle que tingués el moviment ultraràpid del número dels saltadors Méndez, per exemple. I Alady, conseqüent, ha posat dos saltadors en aquesta companyia. Dos saltadors excel·lents. L'un, Willy Star, dotat d'una elasticitat molt pròxima del contorsionisme. L'altre, Mikels, a més de ballari desimbolt, excèntric notable i belluguet impenitent, és un saltador de mèrit. Però s'ha fet un ús massa escàs d'aquests dos saltadors. Més prodigats, haurien pogut donar aquell moviment desenfrenat del final de la primera part a la totalitat d'un espectacle que ara manca bastant de vivacitat. I és llàstima. Car en aquesta companyia hi ha bons elements. Lady and Jaury, sobretot, parella de dansa acrobàtica de precisió poc freqüent, a la qual voldríem poder dedicar més espai; el Trio Blas Teresa, número de ball que sap agermanar la distinció a l'acrobàcia ben dosificada; Sorli Olalla, dues ballarines tan alades com precises. Hauríem volgut que, en comptes de fer fer a aquests excel·lents artistes el seu número, s'haguessin aprofitat els seus mèrits per a coordinar un espectacle dotat de cohesió i d'homogeneïtat. Prescindint, naturalment, de la Mary Carmen, cupletista massa antic règim, i de Trini Morales, monstruosa lili-putenca de barraca de fira. Però ja comprem que per a una actuació de sis dies no es pot pas mirar massa prim.

Quant a Alady i a Blanca Negri, ens hem ocupat tantes vegades ací mateix d'aquests dos representants més autèntics del nostre jove music-hall, que no volem insistir. Hauríem de repetir-nos. Només direm que Alady manté el seu brio enlluernador i el seu dinamisme verbal acolorit. Així com Blanca Negri, que conserva la seva picardia de noieta precoç i la seva malficàcia àcida que, en el tango, es converteixen en accent i vigor. I afegirem també que aquest parell no s'estanquen, com Ramper. El cap els barrina constantment recercant nou repertori, que han estrenat també aquesta vegada.

Al Circ Barcelonès, havia d'actuar la Conchita Piquer. Però s'ha posat malalta i ha calgut ajornar la seva presentació. Ja ens n'ocuparem quan debuti.

SEBASTIÀ GASCH

COLISEUM

*

Continua el grandios èxit de riure de la temporada

ROBERTO REY

ROSITA MORENO

La més còmica de les comèdies musicals que s'han portat a la pantalla

ES UN FILM «PARAMOUNT»

Teatre Català Romea

COMPANIA VILA-DAVI

Cada dia, l'obra còmica de Lambert Escaler

Flors i Papallones

EL TRIOMF DE LA RIALLA

TIVOLI

AVUI, COM AHIR,

l'èxit inqüestionable

EL RETORNO TRIUNFAL DE

BEN HUR

LA PELÍCULA QUE PERDURARÀ A TRAVÉS DEL TIEMPO

Producció: Metro-Goldwyn-Mayer

LES LLETRES

FEBRE

Narració inèdita de
S. JUAN ARBO

A LA PRESÓ

En quin moment va ésser que es capgiraren totes les coses?... No ho recordo, Olga. Només sé que tot de sobte vaig cessar de riure (havia rigut mai jo?). Només sé que tota l'amargor se'n volà del meu cor. I a la nit, com van il·luminar-se totes les coses!... Després quan vaig pujar a la muntanya... Records?... Allí davant, per sota els nostres peus s'estenia la mar. La mar tenia una vaga fosforescència i els velers entraven amb la llàntia encesa al capdamunt del pal... A l'esquerra, per sota els nostres peus, la ciutat s'esplaiava de clars innombrables i de vastes ressonàncies esmortides... Més amunt el Tibidabo alçava les seves llums... Més amunt encara, estava el cel, Olga, el cel suau il·luminat també. Era nit de festa, i totes les llums s'havien encès per tu; les de la terra i les del cel... Era nit de festa.

I anàvem pel cim de la muntanya jo i el teu cos. I el teu riure, Olga. Volia acaralar el front sobre la terra i regrejar... (el cel era ample d'estels i allà baix a la mar els velers entraven amb la llàntia encesa al capdamunt del pal). El gest de la teva mà em va contenir. Anàvem sols. A mà dreta hi havia una espessor... Vam endinsar-nos-hi i tu no reies ja... Olga!... Olga!... Sento el teu sospirar, l'estremiment del cos entre els meus braços, el teu panteix embogidor... Olga!... Olga!... Qui t'estreny el cos aquesta nit?...

Les nits de la teva cambra, Olga. El record il·luminarà totes les meves nits. El perfum del teu cos... On són els murs i les reixes?... Vaig dir-te que no tenia diners. Vas vestir-te amb lentitud i vas tancar la porta... Vull demanar-te perdó, Olga...

I de sobte m'havia endormiscat i entrant la cortina va escorre's sobre totes les coses. Feia dies que el riure s'havia apagat sobre els meus llavis. Havia rigut mai jo?... La meua carn era sensible i adolorida. El record de les nostres nits cremava per tot de mi. M'havia sentit arrabassat com per un gran vent de tardor en el capvespre...

En quin moment va ésser, Olga? I el riure s'era apagat sobre els meus llavis... Havia rigut mai jo?...

Vaig dir-te que no tenia diners... Vas vestir-te amb lentitud i vas tancar la porta... Vull demanar-te perdó...

I després, com vaig estrènyer-li el coll aquella nit!... Allí sobre el mateix divà. Tot a prop del llit, Olga; aquell llit de les nostres festes... de les nostres festes... Com crema el meu cos!... Sóc una brasa, però el meu cos no el podré passar a través de les reixes... I més enllà de les reixes està la teva cambra, Olga, està el teu riure. I el cel i la muntanya i les llums de la ciutat...

M'he fet malbé les mans... He mossegat les reixes, Olga... Qui t'estreny el cos aquesta nit?... Qui et dona el braç pel cim de la muntanya?

M'estaré quiet així... De fatigues... Passaré... També passaré... Sempre passaré... Durant totes les hores de la nit... I el meu cos pesa feixugament... S'han acabat les festes... Potser ni tu, Olga... Qui ens ha enviat?... Hi ha una aixeta al recó... Mullaré la camisa... i pensaré en tu... Una nit la vaig pendre del divà la teva... Plegada em cabia dintre el palmell de la mà... Records?... Aquesta nit no et demanaria res... M'estendria sobre el divà... Records aquells tremolors dels meus llavis?... I tu estaries una sobre el llit... Esperant-me... Records aquells tremolors dels meus llavis... Una pedra voldria... Dóna'm una pedra, Olga... Hi ha un ocell que no em deixa dormir... Una pedra... Olga, el meu front!...

...Però aquella nit vaig apartar-ne la teva mà...

Hi ha una pregària a l'ànima aquesta nit. És la nit de Sant Joan. Una nit clara. La cella és plena de tu, Olga; plena de la teva olor, plena del teu cos... És aquesta nit el crim dels homes; és aquesta nit. Déu crida lluny... de silenci. Mira la lluna aquesta nit, Olga (no t'agradava la lluna). Vull demanar-te perdó... Si t'ofereix la vida, vaig dir-te... I la teua rialla va callar...

Olga, Olga, Olga, Olga... Vull morir així... Repentint el teu nom; tots els dies i totes les hores, i sentir cremar la meua carn i fondre's... És la nit de Sant Joan... Volia celebrar la festa també... Olga, tenies nom de russa; però, si no haguessis estat el teu riure i aquella joia del teu cos i la teua cambra, tampoc no hauria vingut...

Fa una nit clara allà dalt. Els reflectors del Palau Nacional braceden per l'infinit... És la nit de Sant Joan... Des de Maricel envien coets a les estrelles... Records aquells nits de l'aeroplà?... Erem a prop dels estels i tot a l'entorn hi havia una remor exordadora. Erem sols...

Un coet ha il·luminat la nit... Una gran il·luminació lletosa... (No tenia secrets el cel.) Amb qui deus anar aquesta nit, Olga? Olga, les nits estellades eren belles, però les nits a la teua cambra eren millors... Records?... Sempre portava pressa... Tenies nom de russa, però no vaig venir pel nom.

Vam pujar la pendent a peu... anàvem sols... Allà, a l'esquerra, sota els nostres peus Maricel bullia de lluminàries i de remors... Més enllà la ciutat s'esplaiava cap a la nit... Feia una nit clara a dalt... Et recolzaves i el teu cos tremolava tot i vibrava amb sobtat estremiment... I reies...

Hi ha verms que s'arrosseguen per la terra... Cridava d'una fosca tragèdia... Aplamat contra la terra, sense cames... Informe

i monstruós... Va callar i s'arrossegava cap a tu... El teu riure es sentia més clar... La nit era clara a dalt, però a baix no s'hi veia i hi vaig ensopegar... La nit era estellada i la sang era nova, i ell no va demanar-te almoïna tampoc...

Fou així, Olga, com te'l vaig treure. El cel era clar... A baix tot era confós... S'havia aferrat a les teves cames i et mossegava... Fou així com te'l vaig treure... amb la sabata vaig pegar-li sobre el rostre... Ell bracejava el buit i cridava de dolor i de ràbia, però no podia moure's del lloc... Tu reies, Olga... Aleshores vaig estimar-te més, però com em costava d'allunyar-te d'allí!... Olga!... Olga!... L'aire cremava al teu entorn.

No t'agradaven les nits de lluna (l'aire cremava al teu entorn). T'agradava el recor de la teua cambra i t'has mostrat amb totes les robes sobre el divà... Que bella estaves quan el teu vestit rosa dormia sobre el divà!... Que bella estaves!... L'aire cremava a l'entorn teu. A fora, darrera del teu cos, per la finestra, es veien els estels... Si s'haguessin abatut les parets, Olga; quina pregària tota la terra!... Tota la terra una pregària...

Que m'hauria agradat que haguessis resistit una nit! (Quan el teu vestit rosa reposava sobre el divà.) M'haguessis vist plorar i rebolcar-me i besar el trespol i els teus peus... Que m'hauria agradat!...

Si t'ofereix la vida, vaig dir-te, si t'ofereix la vida, Olga... No tinc res sinó aquest foc de la meua ànima... I la teua rialla va callar... I al fons del finestral la nit clara s'havia entenebrint. Olga!... Olga!... Vull morir així... Tots els minuts de la meua vida...

Una nit hauria portat tots els meus llibres. Tu t'hauries posat tota nua... esplendent. La llum esmortida t'hauria vingut sobre les sines i el ventre suau... sobre el cos magnífic... (Si s'haguessin abatut les parets, quina pregària tota la terra!) Jo hauria dipositat tots els meus llibres als teus peus i després hauria plorat sobre els meus llibres: sobre les meves idioteses, Olga, sobre les meves errades... Per la meua joventut... als teus peus...

Olga!... Olga!... (Vull demanar-te perdó.)

Per què no vas venir aleshores que el meu cor et cridava?... Era aquest el meu fervor; la meua religió era aquesta. (L'aire cremava al teu entorn.) Com treimeix la meua carn!... I el crim es consuma... On és el teu riure?... A dalt hi ha estels... D'on ha sortit aquesta sageta lluminosa?... El teu riure, Olga... Volava amunt... vers els estels... Després ha vingut apagant-se ràpidament, i allà dalt es desmaiava per totes bandes en una gran pluja de guspireigs blancs... Tota la nit s'ha il·luminat de sobte... i la muntanya i la ciutat... I el cel era clar, clar... infinit... I les llums de Montjuïc s'han apagat i era una muntanya tota blanca, amb palaus d'ensomni i amb brolladors... Olga, on ets?... Qui et dona el braç aquesta nit?... Qui t'estreny el cos allà dalt, entre la remor exordadora de les hèlixs, a prop dels estels?... Com te plaia de repenjar-te a sobre meu!... de riure amb aquell riure fals, de fregar-me amb la brasa del teu cos!... Després em mostraves la boca encesa... Olga!... Olga!...

La porta es va tancar. Olga, a quants vas estrènyer?...

Hi ha nits de sortilegi, però la flama del meu cos s'ha apagat... Van tancar la porta. I aquell silenci de les nits una mica sobtat... Només hi ha nits... Aquella tarda era l'última que havia de passar-hi... (Com et mirava, Olga, quan reies!) Ara em vindria a veure... Portaràs olor de Rambla i de sol... Portaràs llum, amic de la infantesa...

Mare!... Jugàvem pel pati de l'Institut... Prou!...

Hi ha una reixa ara. I un home que passeja aquí tot a prop... un Home... I un mur espès i un gran silenci... Després, potser està el cel i la muntanya i la mar...

Hi ha un ocell que no em deixa dormir...

Qui em donarà una pedra, Olga?...

Hi ha caçadors de muntanya... Hi ha caçadors de ciutat... Hi ha caçadors de muntanya que s'estan immobils davant les llodrighues, embolcallats de nit...

Hi ha caçadors que sotgen pacientment on les ombres... amagats a la terra... Que no surtin a respirar l'aire aleshores... que no surtin a veure el sol...

Hi ha gossos que rastregen la sang... Que s'amaguin sota la terra... Que no surti aquell home!...

Olga, hi ha un ocell que no em deixa dormir.

El meu front, Olga..., el reposaré contra el mur i després cremarà el mur també... Aquella nit, però, ho va voler la teua mà...

Tinc una mare, Olga...

Com crema el meu front!...

El meu front volia aquella mà...

Hem rigut, hem rigut i a l'entorn nostre hi havia un sanglotar... No hem sentit el plorar de les mares tampoc.

I en la nit els caçadors s'estaven pacientment i ell va alçar la testa... Era un poeta... Va alçar la testa vers la llum del sol en l'assíxia de la llodrighera... Després va queixar-se i va replegar-se sobre el fang... El caçador va riure i va abaixar el fusell... I tornava a gaudir...

Tinc una mare, Olga!...

No has sentit sanglotar?...

S. JUAN ARBO

Lletres franceses

Frédéric Lefèvre : "Le Sol"

En la precedent novella de Frédéric Lefèvre, *Samson, fils de Samson*, hom havia admirat la puixança amb què l'autor desenrotllava els temes camperols i l'art prestigiós que, entorn d'aquella figura enigmàtica del bruixot, animava tota la vida profunda i misteriosa de la terra. Ja vaig dir com aquest llibre d'una aspra i singular beutat revelava l'ànima subterrània dels camps. Si se'n vol un nou exemple, cal llegir *Le Sol*. L'art de Frédéric Lefèvre és fet d'una observació exacta i pacient, i al mateix temps, d'una mena d'intuïció del real; vull dir del que hi ha de més secret en un ésser, en un paisatge. Lefèvre posseeix aquella puixança de simpatia que permet la comunió amb la naturalesa, sense la qual no pot néixer cap gran obra. Fortament arrelat en la veritat, atent a mesurar amb el seu clar esguard totes les passions dels homes i tots els drames del destí, escolta les veus de la terra. Aquestes li parlen perquè ell sap escoltar-les i perquè aquest escriptor, que és un dels crítics més lúcids del nostre temps, un dels esperits més afamats de filosofia, no s'ha abandonat mai al món estèril dels conceptes purs; guarda el contacte amb la vida càlida i palpitant. Les idees no li amaguen la realitat quotidiana, les humils necessitats del camp, la vida ruda del muntanyès. Sap veure tot això, i quan conta el que ha vist, ho fa en un estil d'una densitat i d'una sobrietat que admiro perquè són les veritables virtuts de l'escriptor de debò. *Le Sol* està escrit en aquella llengua saborosa i ferma on les expressions pàgeses troben el lloc just que els escau, no com a curiositats dialectals, sinó perquè són la manera de parlar natural als éssers que l'autor fa moure.

Com més llegeix aquest llibre, més em meravella de la seva profunda exactitud; exactitud certament, en els quadros de l'existència dels pagesos — alguns d'aquests quadros, sense ésser mai uns *morceaux de bravoure*, estan compostos i escrits amb un art tan mesurat i tan evocador, que hom voldria separar-les del llibre per a destinar-les a una antologia —; però també exactitud en la descripció de les ànimes. Aquests personatges són veritables i vivents, tant en llur exterior com en llur vida interior. Lefèvre els ha compresos i, sovint, endevinats. Cap necessitat d'analitzar o d'explicar; és l'objecte mateix el que tenim sota els ulls, uns éssers totals, en cos i en esperit, uns éssers de tres dimensions, i al drama dels quals ens interessem apassionadament perquè es tracta del veritable drama humà, la tragèdia primitiva en l'estat pur, en la seva universalitat, la seva eternitat.

Es un gran llibre i un bell llibre, perquè és un llibre de fe i d'amor, d'una autenticitat prenadora, i tan simple, tan despullada, que tot artífici literari n'és absent. Frédéric Lefèvre ha donat una expressió inolvidable de la Tarentaise; els seus paisatges són recorreguts per aquell vent clar i fresc, aquell alè de puresa i de sinceritat que ve de les muntanyes. Es tan directe i tan nu, tan a prop de la realitat absoluta dels éssers i de les coses, que jo gairebé dubtaria de parlar d'art, si no haguessis reconèixer, tot cercant la composició i l'estil, l'art perfecte amb què són arquitecturats tots els elements del relat i quina poesia hi ha en el seu llenguatge sense ornaments. La poesia de les veritats profundes, la poesia de totes les obres sinceres que estan d'acord i en harmonia amb la naturalesa. Es pot fer un compliment més bell al novel·lista que dir-li que, després d'haver admirat el seu art impecable, hom l'oblida, es deixa arrossegar per l'impetuosa instintiva del seu talent, per identificar-se amb la vida íntima de l'obra, en la seva serena i vigorosa veracitat?

MARCEL BRION

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16205

BARCELONA

CANISERA FITO

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

Ell.—Per què plores?
Ella.—No t'ho puc dir.
Ell.—Per què no m'ho pots dir?
Ella.—Perquè és massa car.

(The Passing Show, Londres)

Una nova picaresca

Francis Carco, en el seu viatge per Espanya, feia remarcar com els tipus derrotats que a les teles de Velázquez feien de bufons o d'embriacs apareixen avui pels carrers de Madrid fent d'enllustrabotes. Azorín va recórrer la ruta de Don Quixot i va fer moltes fotografies de manxecs es-primatxats com el cavaller, i grassos com l'escuder. Ara que la crisi econòmica ha multiplicat la mendicitat, Madrid està curull de personatges de tragèdia espanyola,

vatge i despietada. Organitzats en colles «comunals», robaven i assaltaven en un pliatge desenfrenat. Tots els vicis i tots els delictes esdevingueren cosa quotidiana per a aquells adolescents, molts d'ells ben entrats en la pubertat. El problema, evidentment, depassava els límits d'un problema de policia; era molt més que això: era la desmoralització i la manca de responsabilitat de tota una promoció del poble rus. El govern soviètic adoptà mesures enèrgiques

que, sembla (ho tinc més que notícies ofioses), arribaren a un resultat positiu. La meua intenció, però, no és plantejar un debat sobre pedagogia soviètica, sinó remarcar uns quants reflexos — en terreny artístic — de tot aquest fenomen.

Sobre la vida dels infants abans de l'experiència pedagògica hi ha un llibre trágic i violent de Wiaceslaw Chichkoff amb el títol de *Juventut podrida*. Aquest llibre podria presentar-se com un espécimen de novella picaresca resuscitada. De vegades us creurieu llegir una pàgina de Quevedo o del *Lazarillo*. La vida dels píllets, els atracaments, la ficció dels defectes físics per a la mendicitat, els vicis ocults, la misèria més negra i més resignada formen l'ambient d'aquesta narració. La lectura es fa depriment; us arriba un baf de coses esqueixades i definitivament perdudes. Aquells nens de l'hora de la Revolució no podien ésser els homes d'eficàcia que el nou règim necessitava. Els casos de degeneració i de crimínisme apareguren amb una multiplicitat espantosa. El govern soviètic inicià un pla general de correcció i de salvació. El problema plantejat era, pedagògicament parlant, molt difícil. Els adolescents eren ingovernables, saturats de vici i d'immoralitat. Calia una adaptació especialíssima a la matèria damunt la qual hom havia de treballar. Els principis, sobretot, es presentaven plens de dificultats insuperables. Hi ha un llibre molt interessant sobre aquest tema, el *Diari de Costia-Riatzev*, d'Ognev, que són les impressions d'un escolar soviètic. I ara un film, *El camí de la vida*, pròxim a ésser presentat en sessió MIRADOR. En un altre lloc d'aquest mateix número Josep Palau fa la crítica d'aquesta obra com a peça de cinema. Nosaltres volem remarcar ací aquella persistència que assenyalàvem en la tipologia general de la literatura. *El camí de la vida* és una mostra d'aquesta nova picaresca d'avui, realitzada amb la intensitat i l'emoció d'algunes pàgines sobre infants de Dostoievski. És una interessantíssima documental reconstruïda sobre un assaig pedagògic de formació de ciutadans. En últim terme, de destrucció de la picaresca.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Dissabte vinent dia 6 començarà el
CURS DE CATALA
per POMPEU FABRA

**"Com es parla
i s'escriu
el català"**

Vuit lliçons :: Preu de la matrícula:
10 pessetes
INSCRIVIU-VOS-HI

Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

COMPANIA TRASMEDITERRANEA

MADRID: PLAZA DE LAS CORTES, 6. — BARCELONA: VIA LAIETANA, 2

Serveis regulars de vapors comercials i correus entre la Península, Balears, Norn d'Àfrica, Canàries, Guinea Espanyola

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE
BARCELONA-CADIZ-CANARIES

Sortides setmanals els dissabtes, a les 12 hores. Efectuaran els serveis les modernes motonaus

Ciudad de Sevilla i Ciudad de Cádiz
Linia comercial amb escales en tots els ports de la Mediterrània, Nord d'Àfrica i Canàries.

Sortides quinzenals el dijous.

LINIA RÀPIDA DE GRAN LUXE BARCELONA-PALMA DE MALLORCA

Sortides tots els dies (lleuat els diumenges) de Barcelona i Palma, a les 24 hores per les modernes motonaus

"CIUDAD DE BARCELONA i "CIUDAD DE PALMA"

Serveis regulars entre Tarragona, València, Alacant i Palma de Mallorca i entre Barcelona i Mahó

LINIA RÀPIDA REGULAR ENTRE ESPANYA i TERRITORS DE GUINEA ESPANYOLA (Fernando Poo)

Sortides el dia 15 de cada mes amb escales a València, Alacant, Cartagena, Cádiz, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Rio de Oro, Monrovia, Santa Isabel, (Fernando Poo), Bata Kogo i Rio Benito, pels vapors "TEIDE" i "LEGAZPI"

Sortides de Barcelona: dilluns i dijous, a les 20 hores. Sortides de València: dimecres i dissabtes a les 19 hores

Servei prestat per la motonau

"CIUDAD DE VALENCIA"

Primera: 32'50 pessetes; Segona: 21'50 pessetes; Tercera: 10'00 pessetes.

Servei ràpid setmanal Mediterrània-Canàries

Amb escales a tots els ports. Sortides tots els dimarts.

LINIA REGULAR ENTRE BARCELONA, ALACANT, ORAN, MELILLA, CEUTA, MALAGA i VICEVERSA

Sortides de Barcelona tots els diumenges a les 8 hores

Servei comercial entre la Península, Nord d'Àfrica i Canàries, amb escales a tots els ports de la Mediterrània

Sortides quinzenals

SERVEIS DIARIS ENTRE MALAGA i MELILLA

DELEGACIO DE LA COMPANIA A TOTS ELS PORTS

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogравadores

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

LE ARTS - DISCOS

Francesc Folguera DISCOS La fotografia moderna

Així com l'actualitat política d'aquests dies pertany a un conegut edifici del carrer de Casp, l'actualitat artística es manifesta, també, al mateix indret. Si passem per davant de la cruïlla dels carrers de Casp i Claris, segurament aixecarem el cap per contemplar l'edifici que s'està terminant en un dels seus xamfrans. I com que de construccions com aquesta no se'n fan gaire sovint, hem cregut que seria interessant fer-hi una visita.

Si fóssim en un altre país — arquitectònicament més avançat — començaríem dient que és una obra de l'arquitecte Francesc Folguera, i sols amb el nom ja hauríem volgut dir alguna cosa. Però el nostre interès per l'arquitectura no és encara prou garantit ni els nostres mestres de la construcció prou coneguts. Perquè el nom d'un arquitecte català sigui popular ha de distingir-se en altres activitats — especialment les polítiques — com el senyor Puig i Cadafalch, o bé especialitzar-se en el cultiu d'una genialitat, com el mestre Gaudí. Per això, abans de comentar l'obra, intentarem fer un esbós del retrat de l'artista.

Francesc Folguera pertany a una brillant promoció d'arquitectes que s'han vist obligats a un canvi radical en el procés de llur visió estètica. Formats en la disciplina tradicionalista, han sabut renunciar-hi generosament per adaptar-se a les noves tendències constructives. Però amb una evolució viva, sense imposicions ni formulismes de cap mena. Perquè, de la mateixa manera que el seu anterior estilisme era vivent, continua essent-ho el seu actual funcionalisme. En aquesta transformació estètica no hi ha cap rectificació, sinó més aviat una mena d'adaptació. Si per una banda hi ha hagut un renunciament dels estils, per l'altra hi ha l'adquisició d'una nova sensibilitat que s'acorda amb la vida contemporània. Amb el que no ha transigit mai Folguera — ni cap dels seus companys — és amb l'hibridisme arquitectònic resultant d'una modernització capciosa dels estils tradicionals.

Entre els arquitectes que deuen haver-se sotmès a la nova construcció amb més gust, segurament hi ha Francesc Folguera, ja que ell ha estat sempre seduit per la tècnica. Podríem classificar-lo com l'artista de la tècnica.

Hem parlat d'arquitectura funcional i potser la paraula no és prou indicada per comentar aquesta casa del carrer de Casp, perquè l'obsessió d'una estètica plàstica és latent en cada gruix i cada pla, dintre de la contenció formal d'una geometria de formes elementals.

Tant a l'exterior com a l'interior d'aquest edifici, l'arquitecte s'ha proposat cercar harmonies a base dels elements essencials, volums, plans, buits, relacions lineals i superfícies, defugint elements addicionals amb el sol efecte d'establir estructures de proporció. En els interiors s'ha mantingut dintre els límits imposats per les proporcions reals dels àmbits sense auxiliar-se de divisions harmòniques no motivades en l'estructura. Sotmès a aquesta limitació, Folguera ha assolit una claredat d'ordenació, no sols en els àmbits recollits, sinó en els mateixos patis de la casa, on és visible tota l'estructura de la casa. Això no vol dir que l'harmonia s'hagi fiat a la nuesa estructural, puix a través de la simplicitat hi ha un efecte plàstic de proporcions clàssiques. L'arquitecte no pot (ni sembla que vulgui) despendre's de la seva anterior formació.

Creiem que serà d'interès citar les principals dades que anotarem en la visita a l'edifici.

La casa consta de dues parts completament independents, amb accés separat: una destinada a locals per a despatxos comercials i l'altra a habitacions de lloguer i una residència per als propietaris. Els accessos reunits al mig del xamfrà són: l'entrada principal a la residència dels propietaris que ocupa els dos pisos superiors (setè i vuitè), i dels pisos de lloguer (plantes cinquena i sisena). A una banda de l'entrada principal hi ha l'entrada i escala de servei d'aquestes habitacions, i a l'altra costat hi ha l'accés als locals comercials que corresponen a les

plantes dels pisos u, dos, tres i quatre. Com podeu veure, aquesta dualitat de serveis queda clarament manifestada a la façana.

Els locals comercials estan orientats principalment al nord, amb una bona faixa de llum gràcies a finestres de tipus especial. Són de dues fulles que es desplacen verticalment, i resolten de manera perfecta els problemes de tancament; suprimen, en absolut, els corrents d'infiltració d'aire fred (junts amb llanta de ferro penetrant en galzes amb fons de cautxú); poden donar una

Casa al carrer de Casp xamfrà Claris

ventilació sense molèstia (decantant lleugerament vers l'interior la fulla inferior i baixant un xic la superior accionada per una cinta); ofereixen gran rendiment d'illuminació (fulles amples d'un sol cristall amb marcs de poc gruix); i finalment poden netejar-se des de l'interior i sense que l'operari es mogui de terra (les fulles poden bascular totalment girant a l'interior la cara exterior tot posant-se planes a nivell de l'ampit per tal com són suspeses pel centre dels muntants en els cables de contrapesos, i això pot fer-se tant amb la fulla superior com amb la inferior). Amb aquestes finestres, Folguera ha demostrat que no cal anar a Düsseldorf per trobar models a la page.

Els pisos de lloguer i residència principal tenen servei de neteja per aspiració en tubs de buit accionats per grups d'aspiradors en el soterrani que llencen l'aire i detritus a la claveguera; cremador d'escombraries comú amb accés per tremuges a cada pis que bolquen en el tiratge vertical o xemeneia, esterilitzat pels mateixos gasos de la combustió. A la cambra de combustió, per mitjà d'un engrallat addicional vertical que permet un pas lateral d'aire, s'aconsegueix que les escombraries siguin cremades pel sol combustible fornit pels greixos de les mateixes matèries llençades, prèvia dessecació natural pel tiratge continu entre encesa i encesa. La instal·lació de calefacció dels locals d'oficines i magatzems i de la residència principal, es fa per aigua calenta amb calderes independents i amb cremadors automàtics d'olis pesats. La calefacció de les oficines es regula termostàticament per la temperatura de l'aigua circulant, i la de la residència principal per la temperatura en una habitació patró. En els pisos de lloguer les calefaccions individuals són també per aigua calenta, amb calderes de gas per tal de suprimir completament el tràfic del carbó i amb regulació automàtica doble per termostats que mantenen a límits, fixats a voluntat, la temperatura de l'aigua circulant i la d'una habitació presa com a patró, corrent senzillament uns índexs sobre uns petits termòmetres. L'automatisme de regulació es tradueix en una important economia que neutralitza una bona part del sobrepreu del gas. Altres avantatges són: una ràpida manipulació i una constància de rendiment a temperatures fixades per endavant.

La residència principal ha exigít, per l'orientació de la casa, una ordenació dels locals d'estada vers l'interior a migdia, aconseguida en el pis superior establint una doble cruïlla seguint la façana, amb dependències de servei a l'exterior i les d'estada amb amples porxades vers la part posterior, on apareix un jardí, al cim de la casa.

El pla d'aquest jardí, projecte de Joan Mirambell, conviu encertadament amb el de l'edifici. La coberta vidriada del pati convertida en estany, constitueix l'element central del jardí, al voltant del qual s'ordenen els parterres obeint dos eixos que corresponen a dues visualitats determinades dels interiors de la casa. Una porxada superior serveix de magnífic mirador de la ciutat.

Folguera ha sabut triar els seus col·laboradors. Perquè si Mirambell hi ha aportat l'experiència de la seva valuosa obra jardineria, l'escultor Joan Rebull hi ha deixat una mostra del seu mestratge escultòric. El Sant Jordi de Rebull, emplaçat al mig de la façana, és admirable, com també ho són els dos baixos relleus de l'entrada.

En aquests temps, emprendre una obra de tal envergadura és una acció que cal distingir i agrair. Per això, no voldria acabar sense fer constar el testimoni del nostre reconeixement a la propietat de l'edifici, senyora Tecla Sala, per haver fet realitzar d'una manera digna i generosa el projecte de Francesc Folguera.

MÀRIUS GÍFREDA

MÚSICA TEATRAL

Dintre la penúria que es nota en els programes de discos, hi ha salvetats excel·lents com els que a continuació detalllem.

Entre tots destaca el que conté dos fragments d'*Els Mestres Cantaires*, que dit sigui de passada és una obra que no sovintegem a disc. És difícil de trobar un fragment d'òpera tan bell com el quintet vocal del tercer acte, tot poesia i d'una naturalitat que contrasta amb qualsevol conjunt d'òpera d'altre estil. Aquí, però, en aquesta edició s'hi ha afegit a més un quadre d'artistes perfectes, del qual les veus de la senyora Schumann i del tenor Melchior són les més destacades. S'ha tingut també el gran encert de comprimir la sonoritat de l'orquestra permetent seguir els apassionats accents de la cèlebre soprano. A l'altre fragment del tercer acte, en canvi, l'orquestra s'anima per a comentar millor el recitat de Hans Sachs, del qual s'encarrega el baríton Friedrich Schorr.

En altre gènere ben distint, la música de Puccini està ben representada. Un fragment de *La Bohème* i un altre de *Gianni Schicchi* serveixen a l'artista català el tenor Paulí per a confirmar-lo com un dels artistes de millor veu. Demés, ja que no és possible sentir-la de prop, aquests discos ens acosten la veu de l'antic cantaire de l'Orfeó Gracienc, avui amb renom dintre el públic internacional. Precisament ara que al Liceu es dona un repertori en el qual sembla moure's el nostre artista, seria ocasió per a recordar-se d'ell i poder prescindir de certes figures llampants de fama assolida a base de trucs i d'altres que han pres aquella escena com a lloc d'esbarjo o estudi.

El tenor Pleta canta dues cançons que, si bé no són fragments de teatre, les podem encabir aquí. L'una, *Nostalgia andalusa*, de Giménez, i l'altra, *De mi Aragón*, de Castañera i Font, i encara que pel títol sembla que haurien de portar el ritme d'aquestes regions, no és així, sinó que la música segueix millor la lletra en forma lliure i permetent a l'artista mostrar llurs facultats.

El disc que omple Txalapin amb dos fragments de música russa pertany a aquest gènere en el qual l'artista és mestre per a reeixir amb accents tràgics, especialment en els *Cants i danses de la mort*, de Mussorgski, on tot i escoltats des del disc es poden notar els innombrables recursos teatrals de l'artista.

La música de sarsuela està representada aquest mes per l'enregistrament de diverses escenes de *Gent del Camp*. No coneixent la totalitat de l'obra és difícil judicar aïlladament aquests fragments de l'obra del mestre R. Ferrés, encara que aviat ens adonem de l'autor per la similitud de procediments d'una altra obra seva, *La Vicaria*, que varem tenir ocasió de veure representar. L'autor no descendeix mai a les concessions d'altres compositors del gènere. La seva música és sempre ben feta i en ella apareixen diluïts temes populars treballats amb força traca. D'aquests fragments, preferim entre tots la romanesca *Moreneta valenciana*, ària del tenor dedicada a la Mare de Déu de la Candela, de fàcil melodia però plena de sentit, encara que l'interpret el transformi completament. És distint, encara que es canti al teatre, cantar pensant en l'altar que no un plany d'amor. Precisament hem sentit darrerament en l'escena el tenor V. Simon en una òpera i dubtàvem que hi hagués en una partitura vienesa certs dibuixos vocals amb els quals aquest artista clou els aguts, i aquí en aquest disc hem pogut advertir-ho igualment, i dit sigui de passada no hi fa cap falta aquest afegit a la música de R. Ferrés. També resulta molt el cor de Mossos de l'Esquadra, cantats aquí amb una afinació poc coneguda. L'edició és prou clara per a poder fins i tot seguir els entrebancs d'algun artista cantant en una llengua que no és la seva, i això per aquests intents de teatre líric català no es pot negar que és una falla.

Els Mestres Cantaires. — Wagner. — Schumann, Melchior i d'altres. — Companyia del Gramòfon. — AB 715.

La Bohème. — Puccini. — P. Paulí i d'altres. — Companyia del Gramòfon. — DA 1204. — Gianni Schicchi. — Idem id.

Nostalgia andalusa. — Giménez. — Miguel Fleta. — Companyia del Gramòfon. — DB 1025. — De mi Aragón. — Castañeda. — Idem id.

Cants i danses de la mort. — Mussorgski. — Txalapin. — Companyia del Gramòfon. — DB 1511. — Poder hostil. — El alegre Carnaval. — Sièrov. — Idem id.

Gent del Camp. — V. Mora i R. Ferrés. — V. Simon. — Plany de Llorenç. — Companyia del Gramòfon. — AE 3795. — Idem idem idem. — Duo Gubert i V. Simon.

Idem idem idem. — Moreneta valenciana. — Romança. — V. Simon. — Companyia del Gramòfon. — AE 3794. — Idem idem idem. — Mossos de l'Esquadra. — Chor.

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

En cosa de quinze anys la fotografia, que era un art tingut per les seleccions intel·lectuals i artístiques per art insuperablement fals i espuri, ha esdevingut al: ulls de les mateixes o successors *élites* un art extraordinàriament expressiu, que és tot el que es pot dir de més falaguer d'un art qualsevulla.

El descrèdit de la fotografia datava no menys que de Daguerre; i en l'interregne, durant aquests quinze anys darrers, un mo-

gonesos (una pobreta targeta postal de petit turisme), que reproduïm de la manera precària que permet el fotogravat, i que resulta una composició sorprenentment colpidora, tot i que ni un sol dels elements que la integren no té res d'extraordinari, ni de canònicament bell, sinó que tot hi és eixeradament vulgar, quan no se'ns presenta sòrdid i sense solta, com és el cas de l'arquitectura que tan gran paper hi juga.

Què li ha passat doncs a la màquina fotogràfica, que ara es posi a fer d'artista, de gran artista? S'haurà tornat boja? Existirà una bogeria dels objectes o almenys de les màquines que es mouen tan perfectament per a l'eficàcia, que es diu d'elles si tenen enteniment? El mestre Bretón, que era un mediocre compositor, una vegada escriví una encisadora sarsuela: *La Verbena de la Paloma*. Un bescantador del mestre anà a l'estrena per tal de regalar-se amb el descomptat fracàs. En eixir del teatre un bescantador del bescantador preguntà, sardònic, al bescantador primer què li'n semblava del gran èxit. I el bescantador de Bretón respongué amb fina perplexitat: «Res, que aquesta vegada Bretón s'ha equivocat.»

L'aparell fotogràfic s'equiparia doncs així mateix quan, abandonat a les seves pròpies iniciatives, impressionava meravellósament un clixé que el fotogràf més astut preveuria banal?... No divaguéssim però tot consultant la psicologia de les coses inanimades. Tot deixant aquesta pregunta a manera d'imatge literària, anem a aplicar-la als éssers animats, al principal, a l'home, a l'home de qualitat, a aquest petit sector de la humanitat que s'arremolina en les escoles dites d'avantguarda i que és el més sensible (almenys el més notòriament sensible) als evidents progressos de la fotografia. Remarqueu que entre les diverses conquestes modernes de la fotografia hi ha la més colpidora del film documental, i fora del cinema, la simple fotografia documental, que són la més pura, la més despullada expressió de la fotografia, allí on no hi ha les més de les vegades ni atzar percaçat ni atzar fortuït, sinó la realitat més quotidiana i imprevista, la realitat continua i tal com raja. Els artistes i *amateurs* d'art d'avantguarda, els dadaïstes, sobrealistes, subidealistes i autorealistes tots són precisament els homes més comprensius i per tant els més entusiastes del film i de la fotografia documentalistes, film i fotografia que la gent de la pila de testats perquè no els comprén. Aquests retalls de realitat *nature*, de realitat sense condiment, són precisament els que més detecten aquells artistes, esteticistes i *amateurs* que de tan sense solta que trobaven la realitat prefotografiada es desesperaven de la vida i del món i volien evadir-se'n.

Què ha passat doncs per l'esperit d'aquests artistes, d'aquests esteticistes, d'aquests *amateurs*? És que tal vegada ara, exultants a la vista dels films i dels simples clixés documentals, pateixen una hora bona? O bé era abans, quan volien evadir-se, que estaven equivocats? Ja ho veurem un altre dia.

JOAN SACS

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

RECEPTOR

Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

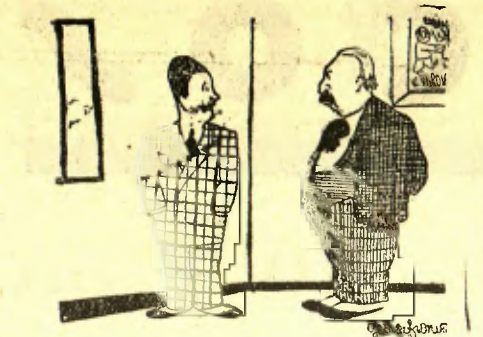

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Teléfono 23058

—Tan valent i tan fort, i li he dit el que m'ha vingut a la boca.
—I què t'ha contestat?
—No ho sé. He penjat l'auricular.
(Le Journal Amusant, París)

El metge.—Tregui la llengua... Molt bé... Ara, tingui-la fora una estona, que vagi a parlar jo.
(Weekly Telegraph, Sheffield)

—Quin enze! Fa més d'un quart que ha caigut i encara no demana socors!
(Ric et Rac, París)

HISTORIA INVERSEMBLANT
El rei d'Itàlia clava un escàndol al Duce.
(Uhu, Berlín)

ENCARREGUEU
 ELS VOSTRES IMPRESOS
 ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
 VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 i 7
 (D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

AIGUA DE ROCALLAURA
 LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA
 S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
 Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

AGULLES GIOCONDA

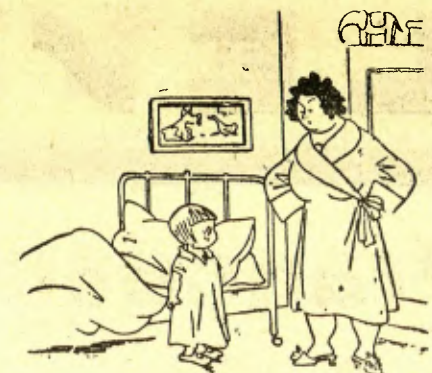
Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat. Capsa de 200 agulles 2'50 ptes. Venda a l'engròs:
A. GUARRO
 RAMBLA CATALUNYA, 7

—Escolta, Rosa, ha vingut la Carmeta a preguntar com seguies.
—I quin barret duia?
(Moustique, Charleroi)

Ella.—Déu meu! El meu pare! Fem com si no ens coneguéssim!
(Ric et Rac, París)

—Mamà, he somiat que anava en barca i queia a l'aigua. Oi que no caldrà que em renti?
(Der Wahre Jakob, Berlín)

El naufrag.—Té, una corona; es deuen pensar que ja m'he mort.
(Ric et Rac, París)

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
 Telèg.: "Carburol"

BARCELONA
 Mallorca, 232

Telèfon 75013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIÓ:
 Sucre, llet, h., 5 cts.; extracte regaleisia, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul·la vaca, 5 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats
 mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.º, 2.º - Tel. 16660

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.º: MADRID

IMPRESOS COSTA
 Asalto, 45.-Barcelona